

2000-2010

UNGDOMSFORSKNING

igennem 10 år ... **cefu** | Center for Ungdomsforskning

MISTRIVSLEN BLANDT UNGE VOKSER
– FÅ KONKRETE REDSKABER

MØD GENERATION Y

PÅ POLITISKOLEN ER CEFU
EN DEL AF HVERDAGEN

Indhold

5 De bedste rammer for de unge

Forord af centerleder Noemi Katznelson

6 CeFU har givet de unge ansigter og stemmer

Toneangivende og unik, lyder skudsmålet fra omverdenen

10 Generation Y – knalddygtige primadonnaer

Et portræt af de nye på arbejdsmarkedet

15 Store udfordringer for realkompetencerne

Højskoleeleverne søger anerkendelse

20 Punkterede myter om erhvervsuddannelserne

Når forskning giver ny viden til praktikerne

25 Det kræver mere end bare en kursusfolder

DGI på banen med nye tiltag i jagten på unge trænere

28 Én situation – mange opfattelser

CeFU's rapporter indgår i Politiskolens pensum

32 Op på beatet med fagbevægelsen

Kampagner batter – de unge melder sig ind

36 Stor medvind for SFU

Sådan får I unge med i politik

40 Den usynlige mistrivsel

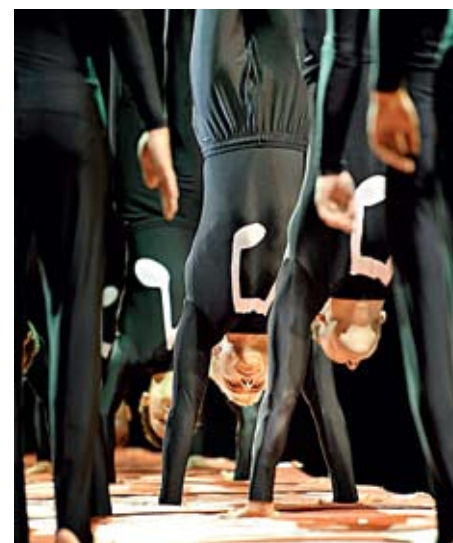
Gråzonen i gymnasierne

44 Æh, bæh, bussemand

Skab økosystemer i klassen, så undgår I mobning

47 Fremtidens træner er social

Det handler om at sejre på mange niveauer

Udgivet i forbindelse med Center for Ungdomsforskning 10-års jubilæum, marts 2010

Udgiver: Center for Ungdomsforskning, DPU, Aarhus Universitet. Ansvarshavende redaktør: Noemi Katznelson.

Redaktør: Julie Mathiesen/Konteksten. Journalist: Nana Toft/Udsagn. Layout: Ulla Hedegaard. Tryk: Werks Offset A/S.

Oplag: 1200. Bestilling: cefu@dpu.dk. Copyright: Center for Ungdomsforskning og den enkelte skribent.

Kopiering fra denne publikation må kun finde sted på institutioner eller virksomheder, der har indgået aftale med Copydan, og kun inden for de rammer, der er nævnt i aftalen.

De bedste rammer for de unge

Dengang for 10 år siden, da Center for Ungdomsforskning blev til sammen med det nye årtusind, var egentlig ungdomsforskning kun noget, der fandt sted spredt inden for rammerne af forskellige forskningsmiljøer. De arbejdede f.eks. med uddannelse, arbejdsliv, sundhed, kultur eller andre områder, hvor der var brug for viden, indsigt og løsningsmodeller, som i høj grad også drejede sig om de unge. Men det blev mere og mere tydeligt, at der var behov for et tværgående miljø, der var centreret omkring de unges forhold og problemer.

Det var meget naturligt Dansk Ungdoms Fællesråd, der tog det afgørende initiativ og fik skabt den forening, der siden har stået bag CeFU og sikret centerets videreførelse og forskningsfrihed igennem et tiår, hvor betingelserne for forskning har været igennem en rivende og temmelig kaotisk udvikling. I dag er der ingen tvivl om CeFU's position og berettigelse; det viser de mange projekter, resultater og bidrag til den danske ungdomsdebat og ungdomspolitik med stor tydelighed.

Det er CeFU's ønske og rolle, at vi kan være med til at skabe de bedste rammer for de unge i Danmark i dag – til gavn og glæde for såvel den enkelte unge, for den unge generation og for samfundet som helhed. Og der er mere end nok at tage fat på, for i et samfund i stadig hurtigere forandring rejser der sig naturligvis hele tiden en masse udfordringer, der involverer såvel det politiske niveau som de mange, der i det daglige arbejder og virker med de unge, og ikke mindst for de unge selv.

Ind på arbejdsmarkedet

Et af de væsentligste problemer er, hvordan alle unge – eller i det mindste næsten alle unge (95 %) – kan blive rustet til at varetage de job, der er brug for i samfundet? Og hvordan kan man hjælpe og motivere de unge, der ikke selv kan finde ud af det, til at tage anvendelige uddannelser og gå ind i nyttige job – uden at der bliver tale om manipulation eller tvang?

På arbejdsmarkedet er de unge i forbindelse med den økonomiske krise en særlig udsat gruppe, hvor det er afgørende at imødegå den ungdomsarbejdsløshed, der for tiden breder sig med rivende fart. Det er af helt afgørende betydning for velfærdssamfundets fremtid, at vi ikke kommer ud i en gentagelse af 80'ernes massearbejdsløshed blandt de unge. Men hvordan kan man sikre sig, at arbejdspladserne i en krisetid vil tage

medansvar for at integrere udsatte unge, der har svært ved at tilpasse sig? Og hvordan kan man forholde sig til unge, der har helt urealistiske forventninger til deres kommende arbejde og arbejdsplads?

Der er også mange spørgsmål og udfordringer i relation til andre dele af ungdomslivet. Hvordan får man eksempelvis flere og bredere grupper af unge til at deltage aktivt og konstruktivt i samfundets demokratiske processer og i det daglige fritids-, skole- og arbejdsliv? Og hvordan får man alle de unge med en etnisk minoritetsbaggrund ordentligt integreret i samfundet, både praktisk og mentalt?

Voksene mistrivsel

Antallet af unge, der er fejlnærede, har spiseforstyrrelser eller overvægt og lignende problemer er kraftigt stigende. Hvordan kan dette imødegås? Og hvordan imødegår vi det alt for store forbrug af alkohol og andre euforiserende stoffer blandt de unge? Mange andre steder oplever man også en stigning i den psykiske mistrivsel, og de unge selv melder ud om stress, selvværdsproblemer, rodløshed og andre symptomer på, at det synes uoverstigeligt svært at blive integreret i voksensamfundet.

Det er CeFU's centrale opgave at byde ind på og belyse netop de problemstillinger, som udfordrer såvel de unge som deres møde med det øvrige samfund og at sætte ind med forskning, hvor udfordringerne og visionerne i relation til de unge mødes. Det er her, forskningen kan tage fat og være med til at gøre en forskel. Og denne rolle og opgave vil CeFU fortsat kæmpe for at udfylde i alt, hvad vi laver. Det er selve vores berettigelse og grunden til, at vores 10-års jubilæum er noget, det er værd at fejre.

Det er mit håb, at læserne af dette jubilæumsskrift vil finde glæde og blive klogere ved at læse mere om de unge og den forskning, vi bedriver på CeFU, og sammen med os at være med til at sikre, at forskningen også fremover byder ind lige der, hvor der er brug for den.

I håbet om et fremtidigt godt og frugtbart samarbejde med alle, der har interesse i ungdommen og ungdomsforskningen, ønsker vi fra CeFU og foreningen en god læselyst.

Noemi Katznelson, Centerleder

CeFU har givet de unge ansigter og stemmer

Solid dokumentation. Unik. Toneangivende. Dialog i øjenhøjde. Høj kvalitet. Dygtige formidlere. Bred anerkendelse.

TEKST: JULIE MATHIESEN

Det er de færreste 10-årige, der taler med så stor vægt og har så stor indflydelse. Det er også de færreste i den aldersgruppe, der er kendt og anerkendt i så bred en kreds som fra UU-vejlederen i Vestjylland over Forsvaret og idrætsorganisationen i Brøndby til lovgiverne på Christiansborg.

Men det er Center for Ungdomsforskning.

Det er der mange gode grunde til, heriblandt evnen til at være i øjenhøjde og gå i dialog med de unge, selve strukturen bag centret samt evnen til at formidle, så enhver praktiker kan omsætte forskningen til konkrete værktøjer.

Sådan lyder nogle af svarene, når man spørger en række af de mennesker, der med forskellige faglige kasketter på har fulgt Center for Ungdomsforskning tæt igennem alle årene. Som Ulla Højmark, leder af vejledningsafdelingen på Institut for Didaktik, DPU, formulerer det, så er det en ganske særlig fremgangsmåde, der kendetegner Center for Ungdomsforskning:

- CeFU har fem forskningsområder, og det normale i forskningskredse er at tage udgangspunkt i dem. Men CeFU gør det modsatte: de unge er det helt centrale omdrejningspunkt, og så kobles de forskellige områder sammen. Det er meget unikt.

Centerleder Noemi Katznelson medgiver, at CeFU var startskuddet til en ny vinkel at tænke forskning på.

- For 10 år siden brugte man ikke forskning bredt, og det gør man i langt højere grad i dag; i Rigspolitiet, i Dansk Metal samt i en række organisationer, så på den led er vi kommet længere ud med vores forskning, end man tidligere har set.

Ligeværdig dialog

Det handler i høj grad også om måden, forskerne på CeFU arbejder på. Det mener blandt andre

chefkonsulent Per Bredholt Frederiksen, Undervisningsministeriet:

- CeFU var og er et frisk pust til ungdomsforskningen i Danmark. Den er blevet støvet af og kommet ud af skabet til de unge, hvor de unge befinder sig. CeFU viser, at de unge ikke kun er autonome subkulturer, der forsøger at skabe et samfund på deres egne præmisser, siger han og fortsætter:

- Det er også den stille, overvægtige 15-årige pige fra Vestjylland, der gerne vil være frisør og i øvrigt drømmer om at blive gift. Hun har aldrig været udenfor lokalområdet – og ønsker heller ikke at komme det. Det er den slags unge, der også har fået ansigter i den uddannelsespolitiske debat i kraft af CeFU.

Også projektleder for Danske Erhvervsskoler, Ulla Eriksen, understreger CeFU's helt særlige måde at arbejde på.

- Danske Erhvervsskoler har samarbejdet med mange universiteter, og CeFU adskiller sig ved, at man har en ligeværdig dialog, hvor de er meget åbne, lydhøre og oprigtigt interesserede i at finde ud af, hvad der foregår hos os. De har givet os dokumentation for, hvad der sker på skolerne – det pædagogiske, eleverne, lærernes tankegange – og projekterne er blevet til i en løbende dialog. Det har været en konstant proces, hvor de lytter til input undervejs, og det er normalt lidt usædvanligt for universitetsverdenen.

Hun kalder det en gensidig udfordring at få forenet skole- og universitetsverdenen. Altså at lære forskerne, hvad der foregår på skolerne, og at vise skolerne lærere og ledere, hvad forskerne kan bidrage med.

- Normalt er de to verdener meget adskilte, og det var faktisk en udfordring, som jeg og Birgitte Simonsen formulerede for 10 år siden. Siden har vi

skabt et netværk med andre universiteter, og vi har gennemført en lang række forskningsprojekter med CeFU. Her er det værd at bemærke, at det jo er de enkelte skoler, der byder ind og betaler et beløb for at være med, så det i sig selv er jo et bevis på CeFU-forskernes dygtighed, siger Ulla Eriksen.

Inspirerende fundament

Sammensmeltningen af forskningsfelter, de mange optiker på de unge og bredden blandt brugerne skal i høj grad findes i den særlige konstruktion, hvor foreningen bag CeFU både fungerer som bidrager og inspirator.

Foreningen Center for Ungdomsforskning består af 24 meget forskellige medlemmer, der repræsenterer såvel organisationer og private virksomheder som offentlige institutioner og ministerier. Knap halvdelen har været med siden begyndelsen, og Birgitte Simonsen er fuld af lovprisning:

- Foreningen giver os et helt særligt rygstød og direkte adgang til de problemer, vi gerne vil forske i. Det giver os mulighed for at have fingeren på pulsen, og takket været bestyrelsen og de 1-2 årlige visionsmøder kan vi være sikre på at forske i de ting, der har stor samfundsmæssig betydning, forklarer hun.

Også udenfor centret bliver foreningen set som en styrke. Den norske professor og dr.polit. Willy Aagre fra Høyskolen i Vestfold har været gæsteforsker på CeFU, og det var et bevidst tilvalg af dels gode forskningskompetencer, dels de nære relationer til det omkringliggende samfund.

- Den tætte kontakt til brugerne har betydning for den vægt, forskerne lægger på at gennemføre relevant forskning. Og med sine hyppige konferencer for medlemsorganisationerne bidrager CeFU til et højere kundskabsniveau blandt dem, der i det daglige arbejder med unge, uddyber Willy Aagre.

Vigtigt at vove

Et andet særkende er, at CeFU ikke blot leverer forskning men ofte også kommer med konkrete anbefalinger, og det er meget bevidst, siger Noemi Katznelson:

- Det hører med til mit ansvar som forsker. Selvfølgelig er der projekter, der ikke nødvendigvis munder ud i konkrete anbefalinger, men det er rigtig vigtigt, at vi har en masse projekter, hvor vi tør sige: 'Når vi forskningsmæssigt ser og analyserer, så vil det være oplagt at..'

For Noemi Katznelson er det væsentligt at reducere oversættelsesarbejdet mest muligt, så modtageren kan bruge forskningen.

- Hvis du er underviser eller står for ungeindsatsen i en forening, så vil du dels gerne vide noget om unge generelt, dels gerne have nogle helt konkrete svar på, hvad du så skal gøre. Og hvis vi bryster os af at kende til unge men ikke tør komme med svar – hvem skulle så, spørger hun retorisk.

Hvis vi bryster os af at kende til unge men ikke tør komme med svar – hvem skulle så?

(Noemi Katznelson, CeFU)

Formidling i særklasse

Det er da også ganske ofte, at svarene kommer fra medarbejdere på CeFU. De er meget efterspurgt både som foredragsholdere i mindre foreninger, som oplægsholdere på konferencer og som eksperter i medierne. Og det er her, man som praktiker og professionel søger rådgivning. En af dem er Per Bredholt Frederiksen, chefkonsulent i Undervisningsministeriet.

- Når der arbejdes i statsadministrationen, er der ikke altid tid til at iværksætte en større forskningsbaseret undersøgelse. Jeg har derfor ofte ringet til CeFU med spørgsmål om, hvad der sker i hovedet på de unge, hvis vi udsætter dem for et bestemt tiltag, eller hvordan vi løser en konkret problemstilling. CeFU's måde at arbejde på, hvor de er i øjenhøjde med de unge, sikrer forskningsresultaterne autentisitet, og man er altid sikker på at få et kvalificeret og konstruktivt modspil, fortæller Per Bredholt Frederiksen.

Den brede formidling er formuleret som en af centrets vigtigste opgaver, og ifølge andre forskere udenfor centret lever CeFU i høj grad op til sin egen målsætning. Det oplever Ulla Højmark fra Institut for Didaktik på DPU, når hun holder foredrag på folkeskoler, seminarier og gymnasier: CeFU er kendt og anerkendt. >

> - De har læst publikationerne eller bøgerne og er optagede af den måde, CeFU italesætter og omtaler unge på, lyder det.

Samme oplevelse har lektor Vibeke Andersen, DTU Management. Hun har kendt CeFU, siden de delte institut på RUC, og hun har løbende haft en tæt faglig kontakt med CeFU.

- Det er godt, at de sørger for at informere så meget eksempelvis til pressen. Blandt andre Noemi Katznelson formulerer sig meget klart og præcist, og det er nødvendigt for at kunne gå igennem. Samtidig er det et meget politisk område, og jeg kan godt lide, at de altid markerer sig med et bidrag til en aktuel debat. Det er med til at perspektivere og reflektere, og det har altid udgangspunkt i deres forskning, siger Vibeke Andersen.

Jeg kan godt lide, at de altid markerer sig med et bidrag til en aktuel debat

(Vibeke Andersen, DTU)

Aftryk på lovgivningen

Netop dokumentationen er meget vigtig for Socialdemokraternes uddannelsesordfører, Christine Antorini.

- Lovgivningen bør jo hvile på et solidt grundlag af faglighed, og jeg oplever en bred politisk anerkendelse af CeFU. Min egen øjenåbner var i 2005. Jeg var nyvalgt folketingsmedlem, regeringen ville afskaffe 10. klasse, og her var CeFU meget indover bl.a. som oplægsholder på en stor conference, vi afholdt.

Siden har Christine Antorini med stor interesse læst CeFU's rapporter, for set med hendes øjne er der brug for anvendt forskning. Hun kalder konstruktionen med foreningen bag CeFU en styrke, fordi det giver centret et andet vidensgrundlag end på de klassiske grundforskningsområder.

- CeFU har også en styrke indenfor det, man kunne kalde ungdomskultur; de unges identitetsdannelse. Og det er vanvittigt vigtigt, når vi for eksempel taler om de

20 %, der ikke gennemfører en uddannelse. For så dokumenterer CeFU jo, at det kan godt være, at de unge har en dårlig skolebaggrund, men de drømmer alligevel om at få en uddannelse. Og så må vi jo som politikere lave en uddannelsesvej, der giver de unge de muligheder, forklarer Christine Antorini.

Målt på antallet af forskningsprojekter har uddannelsesområdet fyldt mest i CeFU's første 10 år, og Per Bredholdt Frederiksen fra Undervisningsministeriet understreger, at CeFU absolut har sat sine fodaftryk på lovgivningen.

- CeFU er direkte nævnt i lovbemærkningerne til den større ændring af Vejledningsloven, der blev gennemført i 2007 i forlængelse af globaliseringsforliget. Med lovændringen blev der lavet et organisatorisk setup for, hvordan elever på folkeskolens ældste klassetrin blev præsenteret for ungdomsuddannelserne. Forud for ændringen var der en forløbsundersøgelse, hvor CeFU havde fulgt 1000 elever fra 8. klasse på deres vej ind i ungdomsuddannelserne, uddyber chefkonsulenten.

Og aftrykkene er vigtige for CeFU.

- Det betyder jo, at der bliver lyttet til os. Det er utroligt væsentligt, at den førte politik – i en forening eller på landsplan – baserer sig på viden og ikke kun holdninger og forestillinger. Så i den forstand er det da et succeskriterium. Men man ved jo aldrig, hvordan det bliver brugt, og hvad det indgår i. Derfor skal vi også være bedre til at være præcise med det vi anbefaler, konstaterer Noemi Katznelson.

Ja tak til 'uroelige elementer'

Tager man de fremadskuende briller på, opfordrer flere forskere CeFU til at stoppe op et øjeblik. Centret har haft rigtig travlt det første tiår, og måske skal jubilæet også bruges til eftertanke.

Professor Willy Aagre understreger, at hans opfordring ikke kun er henvendt til CeFU men til alle, der primært lever af eksternt finansierede forskningsprojekter, hvor der konkurreres om midlerne:

- Da en betragtelig del af forskernes arbejdstid går med at skrive ansøgninger og forhandle med opgavestillerne, er der en risiko for, at den fri forskning, der tør tage chancer og være uortodoks i sine teorivalg og metodevalg trænges i baggrunden. Der er fare for, at produktionen af hardcore empiri bliver det, der legitimerer virksomheden, siger han og fortsætter:

- Mens det er en styrke, at miljøet er tværfagligt, rummer det også en fare for, at man over tid bliver for lig hinanden. Udfordringen er at bevare en vis grad af løbende kontakt med sine basisdiscipliner som hhv. sociolog, antropolog og så videre. Jeg tror også på, at enhver forskningsinstitution har brug for at indlemme nogle 'uroelige elementer', det vil sige oprette og udvikle kontakter til miljøer, der kan fungere som 'kritiske venner' i forhold til kernevirkomheden og som med sine input kan bidrage til at skabe en levende teoriudvikling.

Se indad og udad

Ulla Højmark fra Institut for Didaktik på DPU bevæger sig lidt i samme boldgade, når hun konstaterer, at det både har været CeFU's styrke og svaghed, at der har været så mange projekter indtil nu: Godt, fordi de har været dygtige til at nå bredt ud, men mindre godt, når konstante deadlines tager tiden fra mere grundforskningstilnærende projekter.

- Mit bud på fremtiden kunne være at bibeholde det store engagement og aktiviteterne i den udadrettede samfundsrelevante forskning og samtidig vende sig indad mod universitetsverdenen, grundforskningen og den internationale scene f.eks. i samarbejdsprojekter med amerikanske og kinesiske universiteter. For CeFU har knaldygtige forskere – det er kun et spørgsmål om faglig prioritering, lyder opfordringen.

Centerleder Noemi Katznelsons egne bud på fremtiden lyder på at fastholde og udvikle den nuværende rolle som toneangivende center og fortsat udvikle den måde, centret forsker på.

- Efter 10 år er vi kommet en bid vej, og som medarbejdere og bestyrelse står vi nu i begyndelsen af en proces, hvor vi skal tænke over, hvor vi gerne vil styrke vores aktiviteter. Indtil nu har vi været i en fase, hvor vi har sagt ja til meget, og nu kan vi begynde selv at tage initiativ til at samle interessenter, siger hun og uddyber:

- I forhold til unge og arbejdsmarkedet er der brug for, at vi får samlet viden om, hvad det f.eks. vil sige at komme ud som nyuddannet lærer eller at være kassemedarbejder i H&M. Et interessant scenarie kunne være, at vi kunne prikke til Novo Nordisk, Coop Danmark og H&M med et forslag til et projekt, de alle kunne bruge. På den måde ser jeg gerne, at vi bliver mere proaktive, når vi ser forskningsmulighederne.

På tværs af fag og grænser

Noemi Katznelson karakteriserer de første 10 år som en periode, hvor CeFU har været meget bundet op på et nationalt felt, og det næste tiår må efter hendes mening gerne indeholde mere samarbejde og forskning på tværs af landegrænser – fortsat med det særlige blik for at inddrage de unge.

- Når vi taler om nye udfordringer, så spiller vores fundament, foreningen, en vigtig rolle, for der er ikke mange andre fora, hvor en politimand, en idrætsmand og en UU-vejleder fysisk møder hinanden og opdager, at de har noget til fælles – de unge.

- Heri ligger en række uopdyrkede områder. I stedet for at handle om ledelse og forskning i ledelse, så kunne vi forske i det at lede unge. For sygeplejersken og kasseekspedienten, der begge vejleder unge kolleger eller elever, står jo faktisk i nøjagtig samme situation. Det at lede unge handler ikke om arbejdsområde men om nogle ganske bestemte normer, værdier og forestillinger, der i langt højere grad er bundet op på en generation, mener Noemi Katznelson.

Kigger centerlederen yderligere 10 år frem, så hun gerne, at CeFU til den tid har gennemført en række projekter, der strakte sig over en årrække, så CeFU også bliver i stand til at følge forandringer blandt unge over tid. ■

På de følgende sider i dette jubilæumsskrift viser vi en lille del af de mange projekter, som CeFU allerede har gennemført. De har alle haft stor betydning for de unge og for de organisationer, virksomheder eller ministerier, der har været involveret. Artiklerne er skrevet til dette jubilæumsskrift men skal i vid udstrækning også trykkes i de pågældende medlemmers egne magasiner. Det handler om gensidig gavn og fejring af, at Center for Ungdomsforskning på imponerende vis har demonstreret sin betydningsfulde rolle for de unge og for alle de, der professionelt beskæftiger sig med ungdommen.

Generation Y – knalddygtige primadonnaer

De er ambitiøse. Veluddannede. Målrettede. De vil have indflydelse på rekordtid og en usandsynlig god hyre – og så er de ikke en gang fyldt 30. Medier og eksperter kalder dem "Primadonna-generationen" og "Generation Optur" – men det kan jo også være, at de har noget at have det i?

TEKST: NANA TOFT FOTO: SCANDINAVIAN STOCK PHOTO

forældresamtaler i vuggestue, folkeskole, SFO og rektorlokaler, eller som har hængt lidt for længe ud i spejderhytten og svømmehallen.

Børn af et hav af skilsmisseforældre. Af karriereforældre, hvor både mor og far som noget af det mest naturlige begge var – og stadig er – på arbejdsmarkedet. Som måske har fået børn sent. Og eventuelt kun et enkelt. Resultatet er, ifølge medier og eksperter, en generation af unge, der har fået ekstrem fokus gennem hele deres opvækst.

Måske er det derfor, medier af flere omgange har døbt generationen "Generation Optur" eller "Primadonna-generationen" og tegnet et billede af de unge som "den mest forkælede generation nogensinde", som Berlingske Tidende blandt andet har skrevet, da de unge blev bedt om at karakterisere deres fremtidsdrømme:

"Jeg ejer Hawaii. Jeg tjener flere penge, end der findes [...] overvejer at købe Bornholm" og "Kort sagt håber jeg, at der er "frit valg på alle hylde" i min fremtid".

Selv om det naturligvis ikke er den eneste sandhed om Generation Y, der som alle andre generationer også er præget af en polarisering, hvor nogle unge har det endda særdeles svært, nikker professor Birgitte Simonsen fra Center for Ungdomsforskning genkendende til Y'ernes store forventninger til fremtiden.

- Generation Y har kun oplevet opgang. De har jo været børn og unge i en periode, hvor Danmark var midt i en økonomisk fest, og det sætter sig store, dybe spor i form af enorme forhåbninger for fremtiden, og for hvad der kan lade sig gøre, siger hun.

Scenevante lederaspiranter

Kenneth V. Mortensen, Managing Partner i Boyden International, har i 14 år rådgivet i at udvælge ledere på top- og mellemniveau, og ifølge ham er der store forskelle på generation Y og den lidt ældre generation X.

Han er en af dem, der kalder de unge for primadonnaer. Det gør han med et stik af misundelse – for de er også dygtige, og han er selv lige rundet de 40 – men også på baggrund af en hel del møder med de unge i rekrutteringssammenhænge og ved foredrag.

- Når de sætter sig i stolen foran mig, er der ikke synderlig stor nervøsitet at spore hos kandidaterne. De er vant til at iscenesætte sig selv. Giv dem en scene – og de træder op. Samtidigt skal jeg være mere end godt forberedt, når jeg kontakter en yngre kandidat, for >

De er selvpromoverende. Selviscenesættende.

Egoistiske. Rastløse. Forkælede. Bekræftelsessøgende. Men de er også forandringsparate. Modige. Åbne. Veluddannede. Og så har de fået skudt den nyeste teknologi ind med modernælken.

Det er det billede, eksperter og medier tegner af den unge "Generation Y" – børn født i den vestlige verden fra ca. 1978 til 1994: Fremtidens generation. Fremtidens forsørgere.

Enorme forventninger

De er børn af de såkaldte "helikopter-forældre", der har våget skarpt over Sofie og Carl siden undfangelsen. Forældre, der har givet prinserne og prinsesserne en mobil i otte års fødselsdagsgave og en bærbar, da de fyldte 11. Som ikke har været til at drive ud fra

> deres krav om information er høje. Og hvis ikke jobindhold og virksomhed passer som fod i hose, så siger de bare nej tak.

- For "der er jo en ny, der ringer i morgen", som de siger, fortæller Kenneth V. Mortensen.

Han har flere gange ansat kandidater omkring de 30 år i vedkommendes første lederjob – til 50.000 kroner om måneden.

Generationsforskellen vækker genklang hos Center for Ungdomsforskning, hvor Birgitte Simonsen synes, at det er på tide, at den ældre generation X vender blikket indad i stedet for at "jamre over de unge", som hun udtrykker det.

- De to generationer er vokset op i hver sin tid. Det er i bund og grund et spørgsmål om, at de er to steder i livet. Det giver andre perspektiver – og andre værdier, pointerer Birgitte Simonsen.

Selvilliden er i orden

Primadonna og ublu krav eller ej. Noget tyder på, at de unge kan have noget at have det i. Når Birgitte Simonsen skal fremhæve generationens styrke, peger hun på deres evne til at være fleksible og deres tro på sig selv.

- En stor gruppe har selvillid og forventer, at alt går fremad, siger Birgitte Simonsen.

Kenneth V. Mortensen peger på de unges uddannelsesmæssige baggrund og deres ubesværede forhold til teknologi.

- Der har aldrig været en generation med så meget teknologisk viden oppe under neglene. De er opvokset med det, forklarer Kenneth V. Mortensen, der dog samtidigt holder fast i bagsiden af medaljen:

- De har været prinser og prinsesser fra barnsben og tror, at de skal ud og blive ledere på rekordtid. De har en forventning om, at de er sendt på jorden for at opleve – ikke for at arbejde, siger Kenneth V. Mortensen.

Birgitte Simonsen supplerer med, at de unges respekt for autoriteter ikke er givet på forhånd, og at der er en tendens til, at de ikke er parate til at bære det læs, der også er forbundet med især lederjob.

Måltrettet frem for egoist

Michael Lauritzen, 30, fik sit første lederjob som 29-årig og kan nikke genkendende til dele af beskrivelsen af sin generation:

- Man vil gerne dét, som er bedst for én selv. Mange af os har jo ambitioner. Men måske vil jeg i virkeligheden hellere karakterisere os som målrettede

frem for egoistiske. Vi må heller ikke glemme, at det er den ældre generation, der tegner billedet, understreger Michael Lauritzen.

Han ønsker samtidigt at sige, at han ikke er enig i karakteristikkene af sine forældre og brugen af ordet "primadonna":

- Nu er jeg skilsmissebarn og har fået stor støtte fra min familie. Men jeg er ikke blevet forkælet. Jeg ser mere vores generation som et resultat af et samfund med stort økonomisk overskud. Hvor man kan gøre, hvad man vil – og gøre noget ekstra. Det har mange forældre været gode til at lære deres børn, og jeg har personligt arbejdet, siden jeg var lille. Først gik jeg med aviser, så kom jeg i Netto og videre på tankstation. Så der er også en gruppe af unge, der arbejder hårdt. Som ikke er primadonnaer, men tværtimod ret arbejdsomme.

Medierne er negative

Elisa Kragerup studerer på Statens Teaterskole. Hun er 28 år gammel, og næste år er hun færdiguddannet som instruktør. Hun er helt uenig i det billede, både medier og eksperter tegner af hende og den generation, hun tilhører.

- Det har en noget negativ undertone og bliver hurtigt en ensidig beskyldning, siger Elisa Kragerup, der tværtimod oplever en meget åben og fordomsfri generation, der ikke er hverken angst eller afvisende over for fællesskaber:

- I en tid, hvor folk ellers er meget bange for alt, hvad der er nyt og ukendt, synes jeg, at min generation er meget rummelig over for mangfoldighed og fremmedhed. Det er misforstået at sætte lighedstegn mellem personlige ambitioner og så ikke ønske fællesskabet. Men måske handler det om, at vi ikke føler os så bundet af pligt-fællesskaber som tidligere generationer. Det skal være lysten, som driver.

Elisa Kragerup synes samtidigt, at hendes egen generation er god til at bryde tabuer og rive glansbilledet af det perfekte liv i stykker:

- Vi er ikke bange for at fortælle vores venner og kolleger, at det for eksempel går dårligt med parforholdet, at vi har lavet en fiasko på jobbet eller er trætte af vores børn. Vi har droppet at opretholde det perfekte billede af det perfekte liv. I virkeligheden deler og rummer vi både succes og fiasko. Samtidigt er det okay at iscenesætte sig selv og gøre opmærksom på sine forcer. Det betyder ikke, at vi ikke respekterer andre.

Sociale evner er vigtige

Nokia Danmark er en af de arbejdspladser herhjemme, som både virker meget attraktiv på de unge, og som også rekrutterer en del unge fra generation Y. Ifølge eget udsagn får de – og har altid fået – mange unge ansøgere. Over 14 % af de kvindelige ansatte er under 30 år. For mændene i samme aldersgruppe er tallet over 10 %. Og her er et hav af nationaliteter – indere, svenskere, mexicanere og naturligvis danskere.

Som tidligere HR-chef og personaleinspektør i Nokia Danmark har Rune Andersson mødt en del selvpromoverende unge fra generation Y – men han ansatte dem ikke:

- Jeg stødte på dem, og de søgte også ind. Men vi selekterede og kiggede i høj grad også på sociale kompetencer. Men hvis de både var ambitiøse og socialt begavede, så var de meget velkomne. Der er jo et gran af sandhed i udtalelserne om "primadonnaerne". Men det er samtidigt dem, der har "hørt det sidste nye", og når de er dygtige, er de virkelig dygtige.

Ambitioner og hjerte

For ganske få år siden skreg arbejdsmarkedet på de unge, fremadstormende hanner og hunner. Men i dag er der krise, og ungdomsarbejdsløsheden er en realitet. Ifølge Birgitte Simonsen er det ikke noget, de unge tackler syndeligt godt.

- De er vantro. Chokerede over situationen. De tror, at det går over, så de er fortsat med at stille store krav. Måske bliver de mere realistiske inden for de næste 10 år, men det er ikke dét, der sker lige nu. Det er en ny situation, at det er de unge, der bærer store dele af arbejdsløsheden. Men det afspejler sig ikke hos de unge. De vælger f.eks. stadig uddannelsen med hjertet, siger Birgitte Simonsen.

Ifølge forskeren er der bestemte ting, de unge tænder på, når det kommer til job- og arbejdsliv.

- Det er den personlige kontakt. Synligheden og ikke mindst anerkendelsen. Og så står de fuldstændig af på hierarkisk opbyggede virksomheder. Udgangspunktet for mange af dem er: "Det skal du ikke bestemme. For jeg synes noget andet", siger Birgitte Simonsen.

Samme opfattelse har Kenneth V. Mortensen fra Boyden International, der påpeger, at de unge for ham at se tænder på tempo, teknologi, udvikling og frihed. Og at visse brancher af den årsag har deres image imod sig.

Michael Lauritzen og Elisa Kragerup virker heller ikke syndeligt forskrækkede, når man taler med dem. Tværtimod. Og ambitionerne fejler ikke noget. Til spørgsmålet om, hvor de unge ser sig selv om fem år, er svarene ikke ydmyge:

- Jeg har åbnet min egen virksomhed, som forhåbentlig giver overskud, siger Michael Lauritzen.

- Jeg er kunstnerisk leder for et teaterensemble, lyder det fra Elisa Kragerup.

De unge bliver ramt en tsunami

På Center for Ungdomsforskning er professor Birgitte Simonsen spændt på at følge Generation Y's ambitiøse og målrettede vej ind på arbejdsmarkedet. Det skyldes også, at det er den hidtil mest polariserede generation, hvor der på den ene side er flere end nogensinde med en høj uddannelse, mens der på den anden også er flere end tidligere, som vi som samfund ikke får med. Og hvad sker der så, når det går op for nogle af dem, at virkeligheden ikke ser ud, som de havde forestillet sig?

- De har det her bevidsthedsmæssige bagtæppe om, at det bliver fedt at komme ud og arbejde. Og det tror de alle sammen - også de, der ikke har en uddannelse. De er pyntet op til fest, og derfor vil den >

OM CEFU'S FORSKNING

Unge og arbejde

Unge på arbejdsmarkedet i dag er en generation i søgelyset. Inden for de sidste 10 år har flere undersøgelser sat fokus på unges krav og forventninger til deres arbejdsliv. Det skyldes bl.a., at de unge tilhører de mindste ungdomsårgange siden forrige århundrede og samtidig er de mest uddannede. Men det skærpede fokus på de unge hænger også sammen med, at de anses for at have andre værdier og orienteringer i deres arbejdsliv end ældre på arbejdsmarkedet. Mange institutioner, virksomheder og organisationer oplever, at de unge er selvstændige og stiller store krav til deres arbejdsliv.

> høje ungdomsarbejdsløshed ramme dem som en tsunami, for de er helt uforberedte, konstaterer hun og fortsætter:

- Der findes ingen forskning på, hvad de så gør. Hvordan reagerer de? Er de så klar til at tage de job, der eksempelvis findes indenfor ældrepleje? Det vil givet blive et af CeFU's fokusområder de kommende år, og det bliver spændende at følge. ■

EKSEMPLER PÅ CEFU'S FORSKNING

2002 Unge nydanskere i forsvar og politi

Undersøgelsen giver et indblik i de mange tanker, holdninger og dilemmaer, der præger de unge med etnisk minoritetsbaggrund, når de vælger uddannelse og arbejde. Den har også fokus på de unges oplevelser af deres rolle og placering i det danske samfund, samt hvilke barrierer, der stiller sig i vejen for, at de i højere grad søger uddannelse og arbejde indenfor forsvaret og politiet.

2004 Ude i virkeligheden – læringsrum i to uddannelsers praktikforløb

Den afsluttende rapport fra et forskningsprojekt, der blev til i samarbejde mellem CeFU, KL, Forbundet af Offentligt Ansatte og Dansk Socialrådgiverforening. Forskningsprojektet belyste gennem et stort interviewmateriale de formelle og uformelle læringsrum, som findes i hhv. sosu-hjælperuddannelsen og socialrådgiveruddannelsens praktikforløb.

2009 Spænd hjelmen!

Et pilotprojekt om unges holdninger til arbejdsmiljø. I rapporten belyste vi gennem fortællinger og analyser, hvordan unge selv fortæller om – og forholder sig til – risici og arbejdsmiljøspørgsmål. Rapporten blev til i samarbejde med Arbejds-miljørådets sekretariat, og blev præsenteret på CeFU's medlemskonference i november 2009.

GENERATION Y

Demografi

Unge født i den vestlige verden typisk fra 1978/1980 – 1994. Følger efter Generation X.

Sociografi

Børn af internettet, Irak-krigen og 11. september – og ikke mindst af nye kommunikationsteknologier som internettet og e-mail, YouTube, MySpace m.v.

Trends

- De flytter senere hjemmefra.
- Flere tager en længerevarende uddannelse.
- De karakteriseres som mere ambitiøse og mere opmærksomme på personal branding end de tidligere generationer – og de skifter job hyppigere.
- Der er flere skilsmissebørn blandt Y-generationen end X-generationen.
- De er børn af to arbejdende forældre.

Kaldes også for

- Millennials – fordi de var så unge ved indgangen til det ny årtusinde.
- Echo Boomers – det er en lille generation i forhold til "Baby boomer"-generationen før dem.
- "Back Pack"-generationen

Generation Y og teknologi – tal fra USA

- 97 % har egen computer.
- 94 % ejer en mobiltelefon
- 76 % benytter sociale netværk på nettet – eller f.eks. MSN
- 75 % af alle universitetsstuderende har en Facebook-profil
- 28 % har en blog

Kilde: Wikipedia

På en højskole kan man bl.a. få udbygget sine sociale kompetencer, fordi man omgås mange forskellige mennesker.

Store udfordringer for realkompetencerne

Kort før jul blev "højskolebeviset" introduceret for højskolerne i Danmark. Håbet er, at uddannelsesinstitutionerne får øjnene op for, hvad man som elev tager med sig fra et højskoleophold. For det kniber stadig gevaldigt med at få uddannelsesinstitutionerne til at anerkende de re-ale kompetencer. Et frugtbart samarbejde mellem Peter Sabroe Seminarret og Idrætshøjskolen Århus har dog set dagens lys.

TEKST: NANA TOFT FOTO: SINE GREAA OG ULRIK JANTZEN/FOLKEHØJSKOLERNES FORENING I DANMARK

Kort før jul sendte Folkehøjskolernes Forening i Danmark, FFD, et brev rundt til samtlige højskoler i Danmark, hvor de introducerede det såkaldte "højskolebevis". Et bevis på, hvad den enkelte elev har lært på højskolen, og hvor der især er lagt vægt på at beskrive de faglige elementer i højskoleopholdet.

Der er nu gået to måneder. Flere højskoler har rekvireret materialet, og mange har reageret positivt på initiativet.

Men problemet er stadig, at uddannelsesinstitutionerne fortsat kun har fokus på kompetencer, som er tilegnet i formelle læringsmiljøer. Det fortæller Rasmus Kjær fra FFD, projektleder bag 3x3 projektet, der blandt andet handler om at udvikle nye modeller for afklaring og dokumentation af realkompetencer.

- Uddannelsessystemet har et behov for at måle og veje og vender derfor hele tiden tilbage til kravet om at have papir på sine kompetencer. Der er masser af >

> goodwill, men det har ikke vundet indpas endnu. Det er også derfor, vi har udviklet højskolebeviset. Det er en måde at komme institutionerne i møde. De har efterspurgt noget fra os, forklarer Rasmus Kjær.

Fokus på karakterer

Manglende anerkendelse af realkompetencer er også noget, som højskolelærer Susanne Rejnholdt oplever. Hun arbejder på Idrætshøjskolen Århus og har oplevet en mærkbar faldende respekt for de reale kompetencer igennem de sidste 8 år.

- I dag fokuserer uddannelsesinstitutionerne meget på karakterer. Især på universiteterne. Her kan man ikke få en realkompetencevurdering, og det er da et problem. Der er masser af unge, der måske havde et mindre dyk i gymnasiet og ikke gik ud med 9,8 i snit. Og så mister de altså muligheden for f.eks. at blive læge, siger Susanne Rejnholdt.

- Jeg kan frygte en skævvridning i vores samfund, hvis vi ikke begynder at tage realkompetencerne mere

HVAD SIGER HØJSKOLEELEVERNE?

I 2005 udarbejdede CeFU i samarbejde med FFD en projektrapport, der blandt andet uddybede, hvad eleverne fik ud af at gå på højskole. Her er et lille udvalg:

"Man bliver god til at omgås mennesker. Får større social intelligens, hvilket kan være vigtigt på en arbejdsplads." (Elev, Egå Ungdomshøjskole)

"Det, jeg synes, jeg får ud af højskolen: Lyst til at lære (efter 2 år, hvor jeg syntes, at det at lære var megatræls)." (Elev, Testrup Højskole)

"Alt dette kan efter min opfattelse være med til at ændre mit syn på fremtiden. Hvad vil jeg studere, hvad vil jeg opnå med min uddannelse, hvordan man kombinerer både faglighed og kreativitet. Vigtige spørgsmål, som kan give én et skub..." (Elev, Testrup Højskole)

Kilde: Højskoleokumentation, CeFU 2005.

alvorligt. Vi har jo typisk de "flittige piger", der drøner gennem gymnasiet og får et skyhøjt gennemsnit, og så har du drengene, der ikke nødvendigvis er lige så flittige. Det bliver altså et problem på sigt, uddyber Susanne Rejnholdt, der endnu ikke har fået evalueret højskolebeviset, men som ser positivt på initiativet.

- Det skal jeg i gang med nu. Det bedste ville jo netop være, hvis vi var i stand til at bevise de reale kompetencer. For det er her, udfordringerne ligger: Vi kan ikke bevise – ikke endnu i hvert fald – de reale kompetencer. Ikke på samme måde som med karakterer, der jo er anderledes målbare, forklarer hun.

Lydhørhed på Peter Sabroe

Til gengæld peger Susanne Rejnholdt på det samarbejde, Idrætshøjskolen Århus har haft med blandt andet Pædagoguddannelsen Peter Sabroe i Århus. Samarbejdet har kørt det sidste halvandet år og er netop afsluttet. Undervejs har samarbejdspartnerne forsøgt at finde ud af, hvordan realkompetencer kunne opkvalificeres i forbindelse med et optag på pædagoguddannelsen.

Susanne Reinholdt oplever, at hendes samarbejdspartner på en helt anden måde har været lydhør over for de kompetencer, eleverne får på et højskoleophold.

- Hos os har ansøgere mulighed for at få en realkompetencevurdering. Så sætter vi os ned to mand og snakker flere ting igennem med ansøgeren for at vurdere, hvor studieegnet han eller hun er. Hos os er det kærkomment, at folk kan komme ind den vej, siger uddannelsesleder Stefan Mossalski fra Pædagoguddannelsen Peter Sabroe. Samarbejdet har resulteret i, at flere elever fra Idrætshøjskolen Århus efter endt ophold er startet på pædagoguddannelsen.

- Mit håb er, at de her samarbejdsmodeller mellem højskoler og uddannelsesinstitutioner bliver mere udbredte. For som jeg ser det, er det en rigtig god ting – for alle parter, lyder det fra Susanne Rejnholdt, der oplever flere positive effekter af samarbejdet:

Afklaring og ansvar

- Eleverne har lært, at det er nødvendigt at tage ansvar for deres fremtid. Vi har fået kontakter og skabt en større synlighed på uddannelserne. Det har skabt en >

Et højskoleophold kan hjælpe elever med at genfinde lysten til at lære.

EKSEMPLER PÅ CEFU'S FORSKNING

2007 Unges veje mod ungdomsuddannelserne

Den afsluttende rapport om unges overgang fra grundskolen til henholdsvis en ungdomsuddannelse, 10. klasse, produktionsskole, arbejdsløshed eller arbejde. Rapporten afslutter en treårig forløbsundersøgelse for Undervisningsministeriet, og den giver de unges blik på valg af videre forløb, vejledningen, brobygningsaktiviteterne, forældrenes roller og fremtidige uddannelses- og jobønsker.

2009 Udsatte unge på vej i uddannelsessystemet

Trods et stort politisk fokus er der en relativ stor gruppe unge, som ikke klarer sig igennem uddannelsessystemet. Hvorfor går det galt? Hvorfor virker det massive politiske fokus på uddannelse til alle tilsyneladende ikke? Det er disse spørgsmål og paradokser, som danner afsæt og udgangspunkt for denne Ph.d.-afhandling. Den følger ni uddannelsesmæssigt udsatte unge fra 9. klasse og 3-4 år frem, til de er 19-20 år og har gjort sig en række erfaringer med ungdomsuddannelse og arbejde. Analyserne af de unges overgangsprocesser, deres uddannelses- og arbejds erfaringer knytter an til praksis-diskussioner og spørgsmål om de mulighedsbetingelser og rammer, der tegner sig i uddannelsessystemet.

2009 Frederiksberg HF – Årgang 2008 ser tilbage

Notatet bygger på et interviewmateriale med dimitterede kursister fra Frederiksberg HF tre måneder efter endt eksamen. Notatet undersøger dels, hvad der har hjulpet til at gennemføre, dels, hvad der har været negativt og vanskeligt ved uddannelsen. Endvidere belyser notatet, hvad kursisterne oplever at tage med fra deres tid på HF. Der er i notatet særlig fokus på gruppen af kursister, som ender med et karaktergennemsnit under 4,5 – dvs. den laveste tredjedel.

HØJSKOLEBEVISET

Tanken med højskolebeviset er, at højskolerne får et fælles udtryk. På bevisets omslag er der en kort beskrivelse af skoleformen, og FFD/Højskolernes Hus står som formel afsender. Derefter er det op til skolerne og eleverne selv at beslutte, hvad højskolebeviset skal indeholde afhængigt af den enkeltes behov. FFD har på baggrund af projekterfaringer udviklet en standardmodel til et højskolebevis, som kan bruges som indlæg i omslaget, hvor faktuelle oplysninger (fag, aktiviteter, antal lektioner osv.) om opholdet kan beskrives. Omslaget kan dog også indeholde f.eks. en fællesklæring, en udtalelse, et kompetencedokument, fungere som portfolio eller noget helt andet. Det er skolen og eleven selv, der har ejerskab til indholdet.

Kilde: Rasmus Kjær, FDD

3 x 3

Undervisningsministeriet har med 3x3-puljen afsat 3 mio. kr. hvert år fra 2007-2009 til at styrke højskolers samt husholdnings- og håndarbejdsskolars udviklingsarbejde, herunder især til at udvikle samarbejdsmodeller mellem de pågældende skoler samt uddannelsesinstitutioner i det formelle uddannelsessystem.

3x3-midlerne fordeles i to puljer:

Pulje 1 støtter projekter, der sigter mod at fremme uddannelsessamarbejdet mellem højskoler og husholdnings- og håndarbejdsskoler samt formelle uddannelsesinstitutioner.

Pulje 2 støtter projekter, der sigter mod at styrke de to skoleformers idémæssige og pædagogiske udvikling.

Kilde: Rasmus Kjær, FDD

Formen kan være afslappet, men indholdet i undervisningen er på et højt niveau.

> bedre brobygning, og så er vi blevet mere synlige i det århusianske uddannelsesbillede, konstaterer hun.

Susanne Rejnholdt synes dog stadig, at det har været lærer- og pædagogseminarierne, der blandt de i alt fire samarbejdspartnere, har været mest positivt indstillet over for samarbejdet.

Den manglende anerkendelse af reale kompetencer er set med Rasmus Kjærs øjne en del af en større diskussion:

- Man skal skelne mellem anerkendelsen af kompetencer og så dokumentation og afklaring. Der er tre forskellige led i det her arbejde. Overordnet set er vores strategi jo, at det er væsentligt med anerkendelsen, men afklaringen er faktisk essentiel. Det er vigtigere, at eleven selv får sat ord på, hvad han og hun har fået ud af et højskoleophold. Det er med til at styrke læringsprocessen, forklarer Rasmus Kjær. ■

OM CEFU'S FORSKNING

Unge og uddannelse

Det danske uddannelsessystem står midt i en turbulent udvikling. Nogle steder tårner problemerne sig op. Andre steder er man i gang med nye og dristige eksperimenter. CeFU's forskning på uddannelsesområdet koncentrerer sig om rekruttering, fastholdelse og frafald, uddannelsesvejledning og læringsstrategier. Fokus er på uddannelsesområdet i et bredt perspektiv – det vil sige overgangen fra grundskole og videre, ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser, men fokus er også på de unge, som glimrer ved deres fravær eller sporadiske deltagelse i uddannelse.

Punkterede myter om erhvervsuddannelserne

Et aktuelt forskningsprojekt fra Center for Ungdomsforskning punkterer myter og giver erhvervsuddannelserne nogle konkrete bud på, hvad de bør prioritere for at få endnu flere elever igennem helt frem til svendebrevet.

TEKST: JULIE MATHIESEN FOTO: KTS

Musik, savsmuld og testosteron. Forholdet er 1:1 her i værkstedshallen på Københavns Tekniske Skole, Rebslagervej, hvor en halv snes unge mænd bakser med nogle komplicerede trækonstruktioner. Imens går faglærer Johnny Mortensen rundt med et glimt i øjet og uddeler lige mange opmuntrende ord og ironiske bemærkninger. Der bliver givet igen af samme skuffe, for eleverne kan snart kalde sig færdiguddannede tømrere, og de glæder sig uanset de noget dystre udsigter til at få arbejde.

Og tidligere tiders myter om, at de tekniske skoler var for elever, der helst ville bruge hænderne, eller som ikke kunne klare sig i gymnasiet, bliver manet kraftigt til jorden – af eleverne selv. For 7000 besvarelser af et spørgeskema, som indgår i CeFU's aktuelle forskningsprojekt *Ind i læringsrummet på EUD* viser, at eleverne i høj grad vælger med hjertet:

På Bygge & Anlæg, hvor tømrerne hører under, begrundet 80 % af eleverne uddannelsesvalget med, at de kan beskæftige sig med det, der interesserer dem. Og i et land, der konstant efterlyser iværksættere, er det interessant, at 67 % af den samme gruppe svarer, at muligheden for at blive selvstændig havde betydning.

Teori og praksis

Det første notat i undersøgelsen blev offentliggjort i februar, og forskerne bag blev blandt andet overraskede over, at eleverne vægter den teoretiske del af undervisningen meget højt.

- Vi har ikke spurgt dem, hvordan de gerne vil have teorien præsenteret, men det får vi meget mere at vide om, når vi i løbet af foråret tager ud på skolerne og interviewer eleverne, fortæller videnskabelig assistent, Rikke Brown fra Center for Ungdomsforskning.

I værkstedet på Københavns Tekniske Skoles afdeling på Rebslagervej i Københavns nordvestkvarter er Johnny Mortensen ikke i tvivl om, at det også skyldes de seneste års omlægninger af tømreruddannelsen.

- I dag foregår alt digitalt, og det er jo trykt for de her drenge, der er vokset op bag en skærm. Det er noget helt andet for læreren her, der står med CAD-programmer og touch screen, griner han.

Han har otte års erfaring fra Rebslagervej og lægger stor vægt på samhørigheden mellem teori og praksis også i forhold til læringsstilen. Samtidig fremhæver han, at især den mere projektorienterede struktur på uddannelsen har haft stor betydning.

- Tidligere blev de undervist i enkelte moduler, og uddannelsen var mere produktorienteret. I dag er grundforløbseleverne derimod oppe i et 2-ugers projekt, hvor de skal nå hele vejen rundt – pris, materialevalg, miljøhensyn, udførelse og så videre, forklarer han og uddyber konsekvenserne for både elever og lærer:

- Det gør det meget mere lystbetonet for eleverne, og som lærer bliver min rolle mere som en konsulent. Projektarbejdet har gjort de mindre gode elever bedre og de gode elever endnu bedre, og det har klart været en succes fra dag 1. Samtidig har det lidt været redningsplanken for de urealistiske krav fra både branchen og ministeriet om, hvad undervisningen skulle omfatte.

Praktikplads eller ej

Den igangværende undersøgelse har også spurgt til elevernes generelle skolegjest, og her viser det sig ikke >

OM CEFU'S FORSKNING

Unge og uddannelse

Det danske uddannelsessystem står midt i en turbulent udvikling. Nogle steder tårner problemerne sig op. Andre steder er man i gang med nye og dristige eksperimenter. CeFU's forskning på uddannelsesområdet koncentrerer sig om rekruttering, fastholdelse og frafald, uddannelsesvejledning og læringsstrategier. Fokus er på uddannelsesområdet i et bredt perspektiv – det vil sige overgangen fra grundskole og videre, ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser, men fokus er også på de unge, som glimrer ved deres fravær eller sporadiske deltagelse i uddannelse.

Pølser på grillen og hjemmebyggede sæbekassebiler. For faglærer Johnny Mortensen handler jobbet også om at give de unge nogle sociale oplevelser.

> overraskende, at den blandt andet hænger sammen med, om eleven har formået at få en praktikplads. For tømrereleverne på Rebslagervej gælder det, at mange flere godt kunne bruge en mester, og det umiddelbare alternativ er skolepraktik. Men der er kun

EKSEMPLER PÅ CEFU'S FORSKNING

2008 Mentor med mening – En undersøgelse af mentorordningen for etniske unge på EUD

Projektet var en forskningsbaseret evaluering af et mentor- og kulturforandringsprojekt for tosprogede elever på Teknisk Erhvervsskolecenter på Frederiksberg. Evalueringsarbejdet tog udgangspunkt i de unges perspektiv og erfaringer med skolens indsatser. Fokus var også på en bredere kulturforandringsproces blandt skolens lærere. Forskningsprojektet resulterede i bogen *Mentor med mening*.

2009 Vejen til de 95 % – del I

Projektet kortlagde og dokumenterede effektfulde initiativer omkring unge og uddannelse i forbindelse med modelkommuneprojektet "Ungdomsuddannelse til alle". I modelkommuneprojektet havde 17 kommuner løbende over to år igangsat og udviklet en række forsøg og indsatser med henblik på at nå målsætningen om, at 95 % af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse.

Foråret 2011 Ind i læringsrummet på EUD (det aktuelle projekt for bl.a. KTS)

Fokus i dette projekt vil være rettet mod de unge og deres møde med pædagogikken, lærerne og det sociale læringsmiljø på EUD's grundforløb. Hovedsigtet er at skabe større klarhed over, hvilke former for pædagogik, der kendetegner EUD's grundforløb og pege på, hvad der fungerer godt, og hvilke udfordringer der er. Projektet vil blandt andet bidrage med viden om forskellige elevprofiler med henblik på at kvalificere skolernes arbejde med en meget heterogen elevgruppe.

66 pladser og dobbelt så stor efterspørgsel, oplyser inspektør Vibeke Wiingaard. Samtidig er systemet indrettet, så hver skolepraktikplads er bundet til et personnummer, så hvis den ene elev falder fra, kan den anden ikke udnytte pladsen.

- Praktikpladsproblematikken fylder meget, og den medfører et stort frafald. Det kunne undgås, hvis der var fri skolepraktik, men det ideelle er, at erhvervslivet i højere grad bakker op og tager elever. Når Dansk Byggeri laver fremtidsprognoser, så mangler der håndværkere om få år, og de elever, som virksomhederne giver en praktikplads nu, er jo først uddannet om 3-4 år, så uanset konjunkturerne er der brug for erhvervslivet – nu, opfordrer hun.

Sociale rammer

En tredje faktor, der har stor betydning for, om eleverne kommer hele vejen igennem uddannelsen, er de sociale rammer. Det viser talrige undersøgelser, og videnskabelig assistent Rikke Brown bider mærke i, at kun omkring halvdelen af de adspurgte på Bygge & Anlæg mener, at de i skolens regi har steder "at hænge ud i frikvartererne og efter skole".

Skolen på Rebslagervej er kun én af mange skoler, der indgår i undersøgelsen, og for tømrerne foregår formiddagspausen denne råkølde vinterdag udendørs. Det skyldes formentlig også et betragteligt antal rygere, men ud over kantinen er der ikke umiddelbart nogen fysiske steder, hvor de kunne søge hen.

- Ja, i elevundersøgelserne får vi bundkarakterer for vores udsmykning, og måske er det ikke helt berettiget, at vi lidt formoder, at de ville ødelægge det, hvis vi gjorde lidt mere ud af det, medgiver Vibeke Wiingaard og tilføjer:

- Vi forsøger så at skabe de sociale rammer på andre måder f.eks. ved at lave fælles grill om sommeren, når grundforløbs eleverne er færdige, og vi stillede med 24 hold i en fodboldturnering i Nørrebro Hallen sammen med en række andre skoler. Vi har også lærere, der med deres baggrund som bokseinstruktører, har taget initiativ til at etablere et træningslokale, og så kan elever på tværs af skolens afdelinger tage idræt som valgfag.

Tilbage blandt savsmuldet har Johnny Mortensen sin helt egen fagrelevante måde at give eleverne både motion og sjove fælles oplevelser: Hjemmebyggede sæbekassebiler, og så bliver der kørt ræs! ■

Man kan bestille
bestemte projekter – ikke
bestemte resultater

(Birgitte Simonsen, CeFU)

Det kræver mere end bare en kursusfolder

Informér dem, inviter dem og giv de unge ansvar og medindflydelse, lyder det fra CeFU's forskere, der kan bidrage med viden og konkrete råd, når f.eks. Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI) efterlyser flere unge trænere. DGI ved, at foreningerne skal kommunikere på en ny måde, for "man kan ikke bare sende en kursusfolder ud og tro, at så er den hjemme". En række initiativer skal nu i højere grad inddrage de unge.

TEKST: NANA TOFT FOTO: THOMAS ARNBO

Nynne Wurtz er der ikke mange af. Hun er noget særligt.

Det er hun, fordi hun to gange om ugen træner U14-pigeholdet i Engesvang Boldklub mellem Silkeborg og Ikast. Holdet spiller i øvrigt også kamp i weekenden, og 24-årige Nynne har fulgt dem i knapt to år. Men det er ikke alle unge, der har lyst til det.

Tværtimod er det svært at få de unge til at fortsætte i foreningerne. Som udøvende – og ikke mindst som trænere. For når de fylder 14-15-16 år, er der pludselig andre ting i livet, der virker mere tiltrækkende: Skole, venner, den nye kæreste.

Det dokumenterer en række undersøgelser, og det har foreningerne råbt op om længe. Og det er kritisk, for hvad skal foreningerne leve af, hvis de unge bliver væk, og hvis ingen vil være ungdomstrænere?

Sats på de unge

Hovedbestyrelsesmedlem i DGI, Mona Langballe, ser ikke situationen som "faretruende kritisk", men hun erkender, at manglen på unge trænere – og unge generelt – bør være et større indsatsområde: "Også for at styrke mangfoldigheden i foreningerne", som hun siger. Mona Langballe mener, at DGI's kommunikation med de unge skal gribes anderledes an.

- Vi har generelt været for dårlige til at kommunikere med de unge på deres præmisser. Man kan jo ikke bare sende en kursusfolder ud og tro, at så er den

klaret. Så får vi nye trænere! Vi skal være meget bedre til at bruge de sociale medier. For vi har faktisk en masse unge folk, der kunne blive gode trænere. Vi skal bare fange dem – på de rigtige platforme, siger Mona Langballe.

Netop den erkendelse er særdeles vigtig, mener forskningsleder Jens Christian Nielsen fra CeFU. Han var en af hovedmændene bag den omfattende undersøgelse *Nye tider – nye foreningsformer?* fra 2004, der satte fokus på årsagerne til, at unge vender det

OM CEFU'S FORSKNING

Ofte beskrives unge som bærere af nye demokrati-forståelser og havende anderledes deltagelsesformer. De er zappende og optræder som konsumenter frem for som samfundsborgere. De vil ikke forpligtige sig. Og når de deltager, er det ud en egennyttig interesse. Center for Ungdomsforskning ser det som sin opgave at forske i både unges forståelse af og interesse i fællesskab, demokrati og samfundsliv og deres muligheder for deltagelse og indflydelse på såvel deres hverdagsliv som demokratiske institutioner.

> hæderkronede foreningsliv ryggen. Ifølge ham er der siden undersøgelsen sket store fremskridt i flere foreninger bl.a. takket være nye medier.

- Der er et godt eksempel med Vesterbro Rulleskøjteklub, der på kun 5 år voksede fra 50 til 1200 medlemmer. Og det var blandt andet, fordi klubben havde forstået at bruge de moderne medier – f.eks. til tilmeldinger, interaktive fora og opslag. De forstod værdien af at tilbyde en meget mere fleksibel organisering, og det er noget, der passer ind i de unges hverdag, der også byder på mange andre aktiviteter, forklarer Jens Christian Nielsen.

**De har givet os en lillefinger,
og i vores ivrighed
har vi taget hele armen.**

(Mona Langballe, DGI's hovedbestyrelse)

Hierarkiske foreninger

Og Mona Langballe ved det godt.

- Jeg er overbevist om, at hvis vi bliver bedre til at benytte os af de sociale medier, så vil vi automatisk få flere unge til at blive trænere. Det er jo de medier, de bruger, og det er gennem dem, du når dem, siger hun.

Mona Langballe mener ikke, at DGI er kommet for sent i gang, for foreningerne har altid arbejdet på at få flere unge med – også unge trænere.

- Men vi har måske ikke været særlig ungdomsmindede. Foreningerne er for hierarkisk opbyggede – stadigvæk. Og så tror jeg også, at vi har været for hurtige til at suge for meget ud af de unge. De har givet os en lillefinger, og i vores ivrighed har vi taget hele armen. Her skal vi være bedre til at give dem nogle overskuelige og mere projektorienterede opgaver i starten, siger hun.

Der skal være en gulerod

En ting er de sociale medier og en lillefinger, der bliver til en hel arm. Noget andet er at inddrage de unge trænere; give dem medindflydelse. Det er forsøgt via initiativer som "I front", der er DGI's unglederuddannelse, "Foreningen – et fedt sted at være", DGI badmintons ungeinitiativ, og senest den såkaldte

"InnovationCamp", hvor 30 unge mennesker mødtes på Brandbjerg Højskole i efteråret og gennem 24 timer højlydt diskuterede, hvorfor unge ikke tænder på foreningslivet. Det resulterede i otte konkrete innovationsidéer, der skal hverve flere unge – heriblandt også flere unge trænere.

- Det viser sig blandt andet, at "gulerods-tanken" er noget af det, de unge tænder på, og som de tror virker, hvis vi skal have flere unge til at blive trænere. De har talt om et pointsystem, der f.eks. kan udløse gratis deltagelse i Landsstævne, adgang til kurser m.m. De kan også lide den kompetencegivende tanke, hvor det sidste nye er "Projekt frivillig". Her kan man få papir på, at man har været frivillig og for eksempel vedlægge det, når man søger ind på en uddannelse. Det lytter vi meget til, siger Mona Langballe.

Hun peger også på, at DGI skal blive bedre til at spørge, om unge har lyst til at være en del af foreningslivet. Mona Langballe henviser til en undersøgelse af Torben Fridberg i bogen *Det frivillige Danmark* fra 2008, der bl.a. peger på, at halvdelen af de ikke-foreningsaktive aldrig er blevet spurgt, om de havde lyst til at være med.

Fokus på træningen

Nynne Wurtz blev spurgt, om hun ville være træner. Og det gjorde en forskel. Hun er nærmest født med en håndbold i hånden, og hun har svært ved at huske, hvornår hun første gang blev udsat for duften af harpiks. Så hun havde overvejet at blive træner. At blive spurgt var dog dét, der gav hende sparket. Og modet. Men det afgørende var, at hun tidligt blev præsenteret for idéen om at blive træner.

- Jeg kan huske, at jeg og en gruppe af andre unge tilbage i 7.klasse fik et ophold af foreningen, hvor vi også fik smagt på, hvad det ville sige at være træner. Og da vi kom hjem igen, var der nogle af trænerne, der spurgte, om vi kunne tænke os at stå for opvarmningen. Det, synes jeg, var fedt, siger Nynne Wurtz, der samtidig understreger, at hun aldrig føler sig alene med træningen. Foreningen er i ryggen.

- De har gjort meget ud af at fortælle os, at vi ikke var alene. Hvis der har været noget med forældrene, har de taget over. Det gør, at jeg er tryk og kan koncentrere mig om træningen, forklarer hun.

Mona Langballe fastslår, at DGI ikke har en målsætning om et bestemt antal unge trænere, hun gerne ser rekrutteret eller fastholdt, men at der i

øjeblikket bliver arbejdet på at få realiseret en række af de initiativer, der er kommet ud af den netop afholdte "InnovationCamp".

Læs mere om InnovationCamp på www.dgi.dk – søg på "Unge lancerer otte innovationsidéer" og "Nye metoder til kreativ tænkning". ■

FRA FORSKER TIL PRAKTIKER

Ryst posen

Se om der kan rekrutteres frivillige ledere fra grupper af unge, de ikke tidligere er rekrutteret fra. Også unge, som måske ikke i forvejen fremstår som egnede lederemner. Hænger man fast i gamle rutiner, kan det være på tide at genoverveje nye måder at henvende sig til interesserede frivillige på.

Fleksibilitet

Lav individuelle løsninger, der gør det muligt for den enkelte unge at fastholde sit foreningsliv igennem et varieret ungdomsliv med mange andre forpligtelser.

Støtte og opbakning

Der er konkurrence om de unge som aldrig før. Overvej, hvilken kontakt der er til de frivillige og i hvilket omfang, man værdsætter dem. Støtte og opbakning til de frivillige bliver en af fremtidens store udfordringer.

Vis udviklingspotentialet

Foreningerne skal blive bedre til at kommunikere de mange muligheder for selv- og kompetenceudvikling, som foreningsdeltagelse indeholder. Gør de unge bevidst om dels at de lærer noget, dels hvad de lærer.

(Kilde: "Nye tider – nye foreningsformer?", CeFU)

INNOVATIONCAMP

Det er DGI's mål at gennemføre 15 InnovationCamps over hele Danmark i 2010. Håbet er at rekruttere flere unge mellem 18 og 30 år. InnovationCamps er mere utraditionelle idé- og udviklingsmøder mellem unge, der på 24 timer brainstormer og får et væld af idéer kogt ned til lidt færre men mere konkrete råd, som kan bruges i landsdels- og lokalforeningerne.

FRA UNG TIL VOKSEN

Nynne Wurtz råd

- Sørg for at have yngre trænere som forbilleder, så unge tænker: "Sådan vil jeg også være".
- Præsenter idéen om at blive træner så tidligt som muligt.
- Start stille og roligt med at tilbyde de unge at stå for opvarmningen. Eller se, hvem der kunne være interesseret i at være hjælpetræner.

EKSEMPLER PÅ CEFU'S FORSKNING

2006: "Unge kompetenceudvikling i det frivillige idrætsforeningsliv"

Undersøgelsen satte fokus på 14-18-årige idrætsforeningsaktive, der har deltaget på et regionalt uddannelses tilbud i DGI-regi. Projektet belyste, hvordan unges aktive deltagelse i foreningslivet indgår i deres kompetenceudvikling i foreningslivet, men også i deres aktuelle hverdagsliv såvel som deres planer for fremtiden.

2008: Unge deltagelse i og interesse for gymnastikforeningerne

Rapporten beskriver tidligere efterskoleelevers interesse for og deltagelse i foreningslivet. Perspektivet er særligt lagt an på at identificere, om der er et mønster i forhold til netop det at have været efterskoleelev og så en fortsat deltagelse i idrætsforeningslivet.

2009: Unge læring i det organiserede fritidsliv

Udbuddet af fritidsaktiviteter til danske unge er omfattende og varieret. Samtidig viser undersøgelser, at de unge i stigende grad fravælger disse fritidstilbud, når de bliver 14-15 år. Ph.d.-projektet videreudvikler de resultater, som CeFU gennem de seneste år har oparbejdet om unges (organiserede) fritidsliv. Der anlægges et læringsperspektiv, som belyser organisationernes interesse for at sætte unges fritidslæring på dagsordenen. Afhandlingen undersøger også de unges egne motiver for at involvere sig i fritiden samt deres strategier for at sammensætte fritiden som de gør.

Én situation – mange opfattelser

Politiskolen skal ikke være et bedrevidende sted med færdige facit på, hvordan betjente skal opføre sig i konkrete situationer. Set med undervisernes øjne er det langt vigtigere at lære de unge betjente at reflektere over, hvorfor de handler, som de gør. To rapporter fra CeFU indgår som en vigtig del af undervisningen og pensum.

TEKST: JULIE MATHIESEN FOTO: RIGSPOLITIET

To betjente stopper en bil med fire unge fyre med sydlandsk udseende. Føreren har en træningstrøje og omvendt kasket på. De unge kan tilsyneladende ikke forstå, hvorfor de bliver stoppet. Betjentene går på hver sin side af bilen, og mens den ene beder om at se kørekortet, taler den anden med passagererne.

Kørekortet ligger hjemme, og alle fire bliver bedt om at vise ID. En af passagerne forhælder situationen ved at påstå, at han ikke har noget legitimation på sig, mens tre andre unge kommer til og blander sig i situationen. Betjentene bliver irriterede, konstaterer at de tre ender med at blive sigtet efter politivedtægten, hvis ikke de flytter sig, mens ham uden ID får besked på at komme med på stationen, hvis ikke han finder noget legitimation frem. Grinende hiver han til sidst sit sygesikringsbevis frem.

Sådan kan det foregå, når betjente møder unge drenge med anden etnisk baggrund end dansk. Det er hverken fiktion eller fordom men et dokumenteret eksempel i rapporten *Konflikt på gadeplan – når etniske minoritetsunge og politi mødes*. Den er fra 2003 og

udarbejdet af forskere fra Center for Ungdomsforskning, der bl.a. tog på patrulje med betjente fra et par af de daværende politikredse i Nordsjælland.

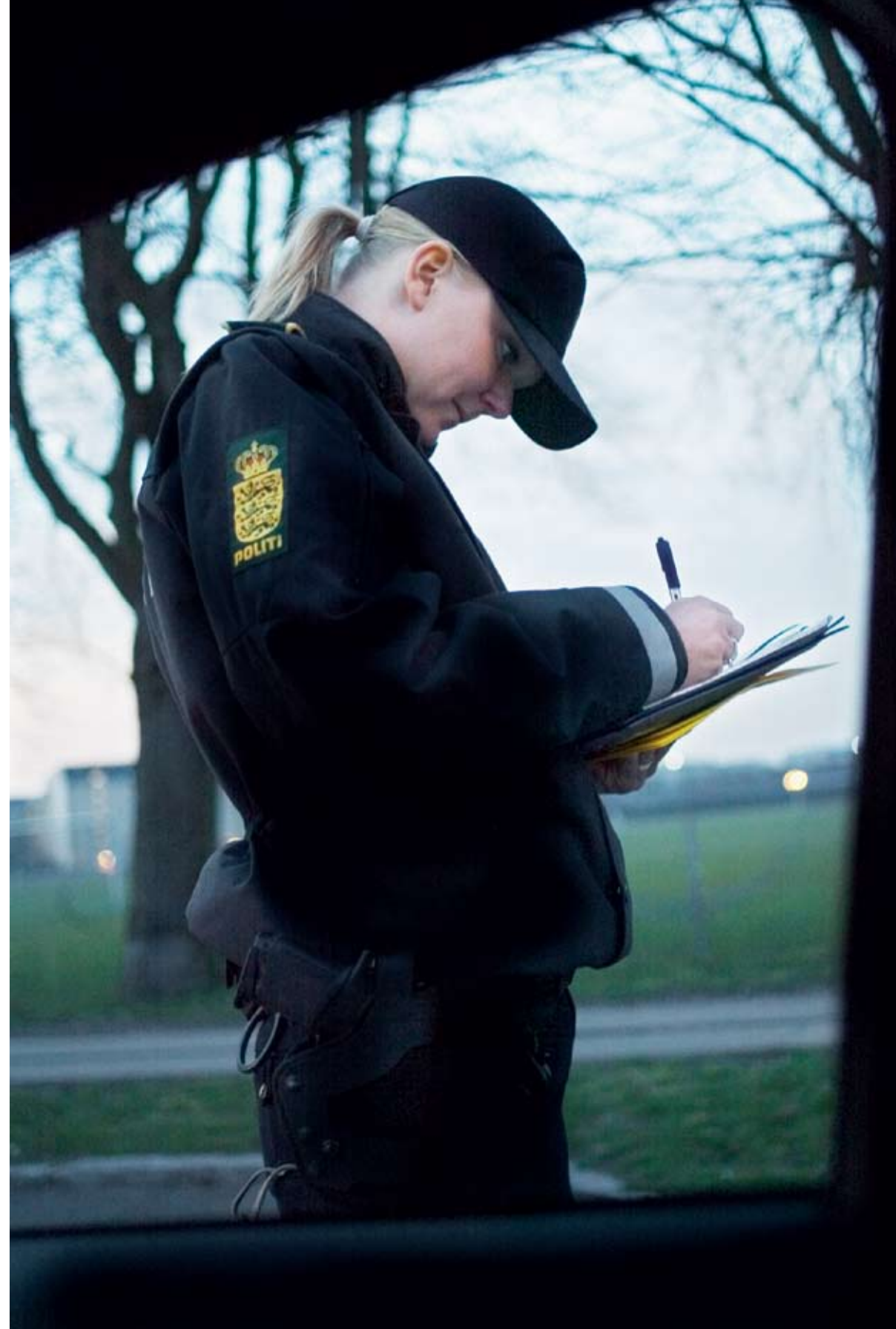
Eksemplet lever videre, for i dag bliver det ofte brugt i undervisningen på politiets grunduddannelse, fortæller antropolog Marianne Mosebo, der underviser i sociologi:

- Jeg bruger casen til at introducere mit fag for eleverne på første del af uddannelsen, PG1. Eksemplet viser, at der er forskellige virkelighedsopfattelser og måder at se den samme situation på, og eleverne må både sætte sig ind i betjentenes beæggunde og de unges.

Hvad gør jeg selv – og hvorfor?

Både Marianne Mosebo og hendes kolleger gør meget ud af, at eleverne selv reflekterer over den enkelte situation.

- Politimæssigt er det helt korrekt at stille sig på hver sin side af bilen, men måske er det også det, der skaber en negativ dynamik i forhold til de unge. >

EKSEMPLER PÅ CEFU'S FORSKNING

2001 *Balancing Competencies. Uligheder for unge i aktivering*

Internationalt forskningsprojekt i samarbejde med universiteter i Belgien, England, Holland, Portugal og Tyskland. Projektet omhandler unge ledige mellem 18 og 25 år. Fokus er på de unges samspil med forskellige aktiveringsforløb og uddannelsesprojekter, og vi får gennem undersøgelsen indsigt i de meninger og betydninger, unge skaber i mødet med de specifikke aktiveringssammenhænge, de befinder sig i. Mere overordnet sætter projektet fokus på skæringsfeltet mellem (sen)modernitet, marginalisering og ungdom.

2005 *Udsatte unge i et landområde*

Der er en voksende gruppe unge, der ikke er positivt integreret i hverken uddannelsessystem, arbejdsmarked eller foreningsliv i allerbredeste forstand. Det er en bredt sammensat gruppe, som ikke uden videre lader sig rubricere. Undersøgelsen går bagom de uheldige handle-mønstre og ser på de motivations-strukturer og bevæggrunde, der ligger bag. Der er derfor i særlig grad lagt vægt på, hvordan de unge, det drejer sig om, oplever deres situation.

2007 *Tryghed blandt unge nydanskere*

Forskningsprojektet bidrager til at afdække etniske minoritetsunges drømme om og forståelse af det normale og trygge liv i senmoderniteten. Fokus er på den voksende gruppe "almindelige" unge med minoritets-baggrund, der alligevel oplever problemer. Det sker ud fra en antagelse om, at enhver succesfuld deltagelse i det danske samfund nødvendigvis må være baseret på en basal tryghed i de unges hverdag. Hvis den ikke er til stede, mangler grundlaget for en god integration.

> Vi giver dem redskaberne til at reflektere over, hvorfor betjentene gør det på den måde, men vi fokuserer ikke på, hvad man kunne have gjort anderledes, og vi bedømmer ikke, hvad der er rigtigt eller forkert, forklarer stud.psyk. Louise Kristiansen.

- Især på første del af uddannelsen foregår undervisningen som rollespil, hvor vi tager udgangspunkt i CeFU-rapporternes cases. Eleverne prøver sig selv af i praksis, og vi lægger stor vægt på, at alt foregår i førsteperson ental, fortæller psykolog Pelle Nigard fra den anden side af bordet i politiskolens mødelokale.

Forskelligheden er ufarlig

Underviserne anvender også en anden rapport, som Rigspolitiet og CeFU har lavet sammen. Den er fra 2007 og bærer overskriften *Gadedrenge – yngre etniske drenge i gadebilledet og deres møder med politi og borgere*. Ligesom sin forgænger skildrer den en række konfliktfyldte møder, som for både betjente og unge kan betyde en negativ mental bagage, næste gang deres veje krydses.

Dele af begge rapporter indgår i pensum på PG1, mens det på PG3, når politieleverne er tilbage fra praktikperioden på stationerne, er deres egne erfaringer, der bliver taget udgangspunkt i.

- Som sociolog er det blandt andet min vinkel, hvordan vi bliver påvirket af samfundet omkring os. Det kan være en medieskabt panik om, at alle unge sætter ild til containere. Vi bliver påvirkede men måske uden at være klar over det, og dét er vigtigt at reflektere over, siger Marianne Mosebo og fortsætter:

- For mig handler det i høj grad om at tage det 'farlige' ud af situationen. Det vil altid være en enorm barriere, hvis man tror, at 'man kan jo ikke snakke med dem', og så bliver det utrygt for betjentene. Frygten ligger jo tit i, at man har nogle forestillinger om, at andre er meget anderledes end én selv – og det behøver de jo slet ikke at være.

- Nej, lyder det fra Louise Kristiansen, og hvis de er forskellige, så behøver der jo ikke at være noget farligt i det.

- Kulturforståelse er en vigtig del af undervisningen, som jo meget handler om ikke at være handlingslammet – men med en refleksion over, hvad der sker, når man handler, supplerer Marianne Mosebo.

Når ord er usagte

Kommunikation fylder meget i undervisningen, for hvad sker der, når en af de tilkomne unge i eksemplet med bilen siger til den ene betjent: "I skal ikke tro, at I kan stoppe os hele tiden!", og betjenten så svarer: "Os? Du er da ikke blevet stoppet."

- Det er jo rigtigt i den konkrete situation, men med sit svar anerkender betjenten ikke det, den unge formentlig mener, nemlig at han føler sig oftere stoppet end etnisk danske drenge, siger Marianne Mosebo.

Rapporterne anbefaler bl.a., at politiet i højere grad tager sig tid til at forklare de unge, hvorfor de bliver stoppet, og hvorfor de bliver bedt om legitimation for på længere sigt at undgå helt så mange konfliktfyldte møder. Mange minoritetsunge mangler tilsyneladende en grundlæggende forståelse for politiets opgave og autoritet, fremgår det.

Det er et spørgsmål om tid og ressourcer. Men det kunne da være rart, hvis betjenten havde tid til at føre samtalen til ende. På den anden side er der måske også andre dele af det offentlige Danmark, der reelt har ansvaret for den opgave, siger Marianne Mosebo.

Proaktivt politi

CeFU's rapporter fremhæver også nærpoltiets møder med de unge, fordi disse møder i sjældnere grad udvikler sig til egentlige konflikter, hvilket formentlig bunder i, at parterne kender hinanden. Nærpolitiet udfører en vigtig forebyggende opgave i sine relationer med de unge, men forskerne understreger også, at netop det forebyggende arbejde er svært foreneligt med en generel tendens til, at politiets arbejde kan måles – i antallet af opklarede forbrydelser. Desuden har forskerne indtryk af, at nærpolitiet ikke har nogen speciel høj status internt blandt betjentene.

- Der bliver jo talt meget om, at vi skal have et proaktivt politi, der forebygger kriminalitet. Og politiet har jo været med helt fremme i udviklingsarbejdet omkring hele ordningen med konflikttrådene, der nu er blevet permanente. Desuden er der kommet mange flere tiltag i det forebyggende arbejde eksempelvis med SSP-samarbejdet (skole, socialvæsen og politi, red.), siger psykolog Pelle Nigard men erkender, at der ligger en dobbelthed med de berømte blå blink og hylende sirener. ■

OM CEFU'S FORSKNING

Unge og marginalisering

Center for Ungdomsforskning ser det som sin opgave at forske i uligheden blandt unge og de sorteringsmekanismer, der i det moderne samfund gør sig gældende, i forhold til hvem der har mulighed for at klare sig, og hvem der befinder sig i risikozonen.

Op på beatet med fagbevægelsen

Sociale events og klækkelige rabatter. Der er mange udgaver af, hvordan de store fagforbund får unge kunder i butikken. En solid faglighed står dog øverst på forbundenes dagsorden, og det ser ud til at virke. En rundspørge punkterer i hvert fald myten om, at de unge ikke gider fagbevægelsen.

TEKST: JULIE MATHIESEN FOTO: SLS

Der er de heldige, der groft sagt ikke har nogen konkurrenter. Sådan er det for Danmarks Lærerforening og Politiforbundet. Og så er der dem, der må være mere opfindsomme i deres tilbudsvifte. Det kender de i Finansforbundet.

Uanset forudsætningerne kan en række fagforbund dog indlede 2010 med en positiv konstatering af, at antallet af unge, der vælger at melde sig ind, er konstant og i flere tilfælde stigende. Det viser en rundspørge til de fem største forbund under FTF, der er hovedorganisation for 450.000 privat og offentligt ansatte funktionærer og tjenestemænd.

Først LEGO – så sygeplejerskerne

De fem forbund – BUPL, Dansk Sygeplejeråd, Danmarks Lærerforening, Politiforbundet og Finansforbundet – anerkender alle, at hvis de ikke har fokus rettet på fremtidens medlemsgrundlag og branchens arbejdskraft, så mister de deres eksistensberettigelse på den lange bane. Men hvad er det så, der skal få de unge til – på den korte bane – at melde sig ind? Her er svarene og strategierne bag meget forskellige.

Dansk Sygeplejeråd (DSR) har i vid udstrækning overdraget ansvaret til Sygeplejestuderendes Landssammenslutning (SLS). De har knapt 9.600 medlemmer og er på banen under mottoet "Gør holdning til handling". Og det gør de så: Allerede i

løbet af den første måned af uddannelsen får alle nye hold besøg af 2-3 personer fra SLS og moderforbundet. De starter med at sige: "Tillykke. I har valgt det bedste studium overhovedet. I er seje, og I er fremtiden".

- Det gælder om at sætte dem i fokus men at bruge sig selv. Så jeg forsøger altid at give dem medejerskab til oplægget, få dem til at grine. Vores power point præsentation er kort, for vi har jo alle sammen selv siddet der og ved, hvor mange informationer man kan kapere, fortæller SLS-formanden, Judit Kyed.

De studerende får en goodiebag med f.eks. kittelbeskyttere, en mappe med fagbladet, forskellige appetizers, en indmeldelsesblanket samt en 45-minutters dialog, der bl.a. handler om, at sygeplejerskernes karakteristiske emblemer faktisk betyder, at man er med i fagforeningen – og ikke som mange tror, at man er uddannet sygeplejerske.

- Jeg har hørt DSR omtalt som, at vi har den bedste branding efter LEGO, og i vores oplæg kommer vi med en masse eksempler på, hvad fagforeningen gør – også for os studerende, siger Judit Kyed.

Det virker. Når mødet er ovre, er der sjældent under 80 %, der har meldt sig ind. Nogle gange er de største problemer at få de studerende til at komme til introduktionsmødet, men en række skoler har efterhånden formaliseret samarbejdet med SLS, så det indgår i undervisningsplanen.

Der skal sælges billetter

BUPL vælger en på sin vis modsat strategi – nemlig at få fat i medlemmerne, når de dimitterer. Sammen med Socialpædagogernes Landsforbund (SL) har de to gange om året de sidste tre år besøgt afgangsklasserne og fortalt om fagbevægelsen, a-kassen og konkrete elementer som dagpengeregler.

- Vi vægter det ret højt, for de unge kommer ikke længere af sig selv. Tidligere fik man det ind med modermælken, men nu skal vi ud og fortælle, hvad vi kan tilbyde. Så når vi tager ud, gør vi det med så ung en bemanning som muligt, for bare fordi du var en dygtig fagpolitiker i 80'erne, er det ikke sikkert, at du kan sælge billetter i dag, som medlem af forretningsudvalget, Lasse Bjerg Jørgensen, formulerer det.

BUPL kan konstatere, at organisationsgraden er nogenlunde konstant. Netop nu er der over 6000 unge medlemmer, og sidste år steg antallet af ansøgninger til seminarerne. Det sidste tolker ledelsen som et udtryk for, at unge under finanskrisen vælger at søge tilbage til trygheden.

Fordi du var en dygtig fagpolitiker i 80'erne, er det ikke sikkert, at du kan sælge billetter i dag.

(Lasse Bjerg Jørgensen, BUPL)

BUPL's seneste medlemsundersøgelse er fra 2007, og her svarede 36 % af pædagogerne under 29 år, som tidligere i undersøgelsen havde udtrykt frustration over mangel på indflydelse, at de forventer at forlade faget indenfor 5 år. Det samme svarede 29 % af de, der efterlyste en professionalisering af faget.

- Det har rigtig stor betydning, især for de unge, at blive anerkendt for deres fag og for, at det er et samfundsmæssigt betydningsfuldt erhverv. Da der umiddelbart er mange, der forventer at skifte branche, >

EKSEMPLER PÅ CEFU'S FORSKNING

2002 Unge er en nøgle til fremtiden

FTF gennemførte i 2002 en internetbaseret survey af 22-29-årige, der arbejdede inden for eller var ved at uddanne sig til et arbejde inden for FTF's arbejdsområde. Undersøgelsen tilvejebragte en generel dokumentation om unge FTF-medlemmers og potentielle medlemmers værdier og syn på arbejdsliv og fagforening. CeFU's analyse af data-materialet skitserede, hvilke forventninger FTF's unge havde til deres arbejdsliv og til faglig organisering og gav nogle bud på, hvordan de unges krav og ønsker kunne forstås og imødekommes.

2002 Samspillet mellem lærlinge og virksomheder i jern- og metalindustrien

Mange forskellige uddannelsesområder oplever, at det er blevet vanskeligere at rekruttere og fastholde unge i uddannelsesforløbene. Analysen afdækkede de forhold, der influerede på unges til- og fravalg af uddannelserne indenfor jern- og metalindustrien. Undersøgelsen tegnede et billede af de interessefællesskaber og interesse-modsætninger, der er mellem virksomheder og lærlinge, ligesom den pegede på de aspekter, der måske kunne udvikles.

2008 Det meningsfulde medlemskab – kulturanalyse af de merkantile ungdomsuddannelser

Fagbevægelsen er en af de institutioner, der gennem de senere år har oplevet, at unge er eksponenter for nogle nye værdier og holdninger: Dels tager unge i mindre grad medlemskab af en fagforening som en selvfølge, dels forholder de sig kritisk til den faglige varetagelse af deres interesser på arbejdsmarkedet. Forskningsprojektet satte fokus på de unge, der læste henholdsvis HG1, HG2, Handelsgymnasiet (HHX) samt nogle udvalgte grafiske grunduddannelser. Med dem som afsæt belyste undersøgelsen de unges interesser, holdninger og værdier. Undersøgelsen skulle på et overordnet plan anvendes som et værktøj i forbindelse med dialogen om og udmøntningen af HK's ungdomspolitik.

> så er det her, vi skal vise vores berettigelse. Lige nu tager vi rundt og debatterer etik i pædagogarbejdet, og vi oplever, at vi bliver interessante i de unges øjne, når vi præsenterer den faglige kamp, for den kan de såkaldt gule fagforeninger ikke kæmpe, konstaterer Lasse Bjerg Jørgensen.

Kerneydelser – og lidt ekstra

I Politiforbundet er indsatsen koncentreret om de knapt 12.000 betjente og kontortjenestemænd, der allerede er medlemmer. Ifølge sekretariatsleder Hans Bundesen er organisationsgraden noget i retning af 99,8 %, så der er ingen pointe i at gå på charmeoffensiv over for de få potentielle medlemmer. Desuden har Politiforbundet en decentral struktur med en række lokale foreninger i politi- og retskredsene.

- Alligevel skal vi være oppe på beatet, for politibetjente er jo uddannet til at være kritiske, så vi er bevidste om, at vi skal kunne tilbyde noget mere end kerneydelserne omkring løn, pension, arbejdsforhold og den slags, fortæller Hans Bundesen.

Det drejer sig om fordelagtige forsikringer og fritidshuse til en udlejningspris, der matcher betjentens mellemindkomst. Og så er der lige det ekstra, som både har et fagligt og et socialt indhold.

- I samarbejde med politiforeninger arrangerer vi studiekredse, som er brush-up af en række temaer. Som betjente skifter vi jo ikke med vores personlige holdninger, så vi snakker aldrig religion, politik og den slags, men emnerne er selvfølgelig fagrelevante. Deltager man i 10 timer, bliver man inviteret med til studiekredsafslutning, som er en faglig og social begivenhed, hvor oplægsholdere kommer og spidder os, uddyber Hans Bundesen.

Med Chris MacDonald på værtshus

Også Finansforbundets kalender indeholder sociale arrangementer, for med forbundsformand Kent Petersens ord, så har unge anno 2010 et andet syn på fagbevægelsen end tidligere. Derfor tilbyder de f.eks. særlige ungdomskurser og Ekstreme Events, som er skabt i erkendelse af, at de omkring 5.000 unge medlemmer vil ud og bruge sig selv. Så det er nogle fysisk krævende kurser, hvor deltagerne også lærer om fællesskaber og samarbejde.

- Vi håber jo så at få nogle 'ambassadører' ud af det, som går tilbage på arbejdspladsen og fortæller om, hvorfor Finansforbundet er et fedt sted at være. Vi bruger også ungdomsbladet Bon, der kommunikerer med de unge på en anden måde end til de øvrige medlemmer, og vi inviterer til gå-hjem-møder med temaer og underholdning for de unge. Sidste år havde vi f.eks. Chris MacDonald ude på en række værtshuse og diskoteker, fortæller Kent Petersen.

Det faglige er dog også i centrum, understreger han. Finansforbundet skal ifølge formanden være medlemmernes faglige part i dagligdagen og også den part, der på lang sigt taler for vækst i branchen.

Den vækst i medlemstallet, som forbundet har oplevet siden 2005, holdt ikke igennem 2009, for finanskrisen har ramt hårdt, og sektoren som helhed er blevet mindre. Dertil kommer en uddannelsesmæssig ændring i branchen, fordi elevpladserne efterhånden forsvinder. Da elevoptaget i sektoren var på sit højeste i midten af 1980'erne, blev der optaget op mod 2000 traditionelle elever om året, mens tallet nu er ca.300 årligt.

- Branchen vil have folk med højere uddannelse, og så ser vi typisk, at de får et virksomheds- og branchespecifikt kursus internt i virksomheden. Selv om vi er meget involveret i de forskellige uddannelsesforløb, og selv om vi har samlet en gruppe unge fra sektoren i en fokusgruppe, så har vi ikke som andre fagforbund en ungdomsorganisation, fortæller formanden.

Kent Petersen kalder det en kerneudfordring for FTF's private del, for i modsætning til professionsuddannelserne, så skal f.eks. Finansforbundet i en helt anden grad argumentere for medlemskab over for de potentielle medlemmer.

Panel i stedet for kampagner

Situationen for Danmarks Lærereforening er en markant anden: Der er ikke mange på et gennemsnitligt lærerværelse, der ikke kan logge ind på Min Side på dlf.org.

- Vi kender faktisk ikke den nøjagtige organisationsgrad, for teknisk er der et antal fuldtidsstillinger, men reelt er der mange flere ansatte, forklarer Niels de Voss fra kommunikationsafdelingen.

Her er ikke brug for storstilede kampagner, og ifølge Niels de Voss er det efterhånden nogle år siden, der er blevet lavet en tilfredshedsundersøgelse blandt medlemmerne. I stedet har Danmarks Lærereforening for et par år siden nedsat et bredt sammensat lærerpanel, der rådgiver ledelsen.

For uanset metode, så er det det, der virker: at de unge bliver spurgt, lyttet til og inddraget. Det viser den lange række af forskningsprojekter, som Center for Ungdomsforskning har lavet omkring unge, fagbevægelse, foreningsliv og demokrati.

Og den aktuelle rundspørge støtter umiddelbart den udvikling, som FTF allerede kunne spore i sin seneste medlemsundersøgelse fra 2007: At nok stiller de unge krav, for fagforeningskontingenter er ikke naturligt givne – men de unge gider godt. ■

OM CEFU'S FORSKNING

Unge og arbejde

Generationen af unge i dag er i arbejdsmarkedets søgelys. Mange brancher, arbejdspladser og organisationer kæmper hver især en hård kamp for at få fat i de unge, hvilket øger efterspørgslen på dem som arbejdskraft. CeFU sætter gennem sin forskning fokus på unges motivationer og incitamenter i relation til erhvervsvalg og integration på arbejdsmarkedet.

Stor medvind for SFU

Unge frivillige lægger stor vægt på, at deres indsats gør en klar forskel. Både for andre mennesker og for dem selv personligt og socialt. Så hvis man som organisation vil tiltrække de unge kræfter, skal strukturen i højere grad tilpasses målgruppen. Det er en del af den viden, som Dansk Ungdoms Fællesråd har fået ud af et stort forskningsprojekt fra CeFU. Blandt DUF's medlemmer er SF Ungdom, der har stor succes.

TEKST: NANA TOFT FOTO: NICOLAJ ÅBROE MØLLER OG RASMUS DUUS GODSKESEN, SFU TØNDER

- Da jeg startede for omkring et år siden, sad vi fem mennesker på et lille loft og holdt møder. Vi snakkede om, hvordan vi bedst kom i gang, og hvordan vi fik andre unge til at melde sig ind i SFU. I dag er vi 46 medlemmer i alderen 14-20 år, så det er gået superstærkt, fortæller den lokale forkvinde i Tønder, Natalie Tobiesen Schmidt, der går i 3. g på Tønder Gymnasium.

Hendes forklaring på SFU's lokale succes er klar: Her har man ikke alenlange ideologiske diskussioner i partiforeningen om marxisme versus liberalisme.

- Vi handler, og vi handler lige nu. Det er noget, folk kan forholde sig til, og det er dét, unge tænder på: De vil gerne mærke, at de kan gøre en forskel i folks hverdag, siger Natalie Tobiesen Schmidt.

Udgangspunkt i de unges liv

SFU-medlemmerne i Tønder bruger derfor ikke så meget tid på kontoret. De er opmærksomme på at være på gaden. Opmærksomme på at komme ud på skolerne og spørge, hvad der rør sig i unges liv. At det frivillige arbejde er meget konkret, er ifølge Natalie Tobiesen Schmidt en af nøglerne til den store

medlemstilstrømning i SFU Tønder. Dét, og så at organiseringen af det frivillige arbejde tager udgangspunkt i den hverdag, de unge har med skole, lektier, familie og andre fritidsaktiviteter.

Fleksibilitet er altså endnu et nøgleord, hvis unge skal tænde på frivilligt arbejde.

- Vi har for eksempel to afdelingsmøder pr. måned, hvor det ene ligger om aftenen og det andet om eftermiddagen. Så kan folk komme, når det passer dem. Desuden har vi det fint med passive medlemmer, der ind i mellem har overskud til at være aktive. På den >

Fællesskabet tiltrækker de unge. Men det skal stadig være alvorligt.

(Jens Christian Nielsen, CeFU)

> måde bliver det ikke en pligt, men mere lystbetonet at være medlem, fortæller lokalformanden.

På Center for Ungdomsforskning har man i mange år forsket i unge og unges deltagesformer. En stor undersøgelse fra 2004 med titlen *Nye tider – nye foreningsformer?* konkluderer blandt andet, at hvis foreningerne ikke organiserer det frivillige arbejde på nye måder og netop gør det væsentligt mere fleksibelt, vil unge fortsat falde fra. I 2010 er konklusionerne de samme, omend foreningerne er blevet meget mere opmærksomme på måden, de organiserer det frivillige arbejde på.

- Især nyere foreningsdannelse drevet af unge har det nemmere. De har ofte en større forståelse for, at unge måske kun er aktive for en periode og endda kun i de af foreningens aktiviteter, der kan passe ind i en hverdag med mange andre valgmuligheder, forklarer forskningsleder Jens Christian Nielsen, der samtidig

At bruge de sociale medier er en måde at møde unge dér, hvor de er.

(Nathalie Tobiesen Schmidt, SFU Tønder)

fortæller, at det sociale aspekt stadigvæk er dét, der fastholder de unge i foreningerne.

- Fællesskabet tiltrækker de unge. Men det skal stadig være alvorligt. De skal føle, at de gør noget, der har betydning både for andre mennesker og for deres egen udvikling personligt og socialt, understreger han.

Man skal føle ansvar

Det budskab har de forstået i SFU i Tønder, hvor de forsøger at fokusere lokalt og især at uddelegere opgaver, så de unge føler, at de får og har et ansvar. Det er også væsentligt i forhold til både at rekruttere og fastholde de unge SFU'ere.

- SFU har en række landsdækkende kampanjer, men jeg synes, at vi er gode til at koncentrere os om Tønder og fornemme, hvad der er behov for her, hvor vi bor. Lige nu er vi for eksempel i gang med en folkeskolekampagne, hvor det er SFU-medlemmer, der selv går i folkeskolen, der tager ud og holder oplæg. Så føler de et ansvar og tænker: "Denne her kampagne er lige så meget min, som det er formandens eller kassererens". Det er også det her med, at frivilligt arbejde skal gøre en forskel, fortæller Nathalie Tobiesen Schmidt.

Personligt vægter hun også det sociale fællesskab højt, og hun tilføjer, at lokalforeningen også benytter sociale medier i forsøget på at møde de unge på deres egne præmisser.

- Moderne medier har en stor betydning. For eksempel Facebook, som vi bruger til at indkalde til afdelingsmøder, generalforsamlinger og julefrokost. Vi har også kampanjer via Facebook, og det er altså noget, der trækker de unge ind i SFU. At bruge de sociale medier er en måde at møde unge dér, hvor de er, konstaterer Nathalie Tobiesen Schmidt.

Stor bredde i SFU

Forskningsleder Jens Christian Nielsen forstår godt, hvorfor netop SFU har så god vind i sejlene. Ifølge ham har SF og SFU forstået, at det handler om at give de unge medlemmer mulighed for at lave en masse aktiviteter – kampanjer eller noget så konkret som at besætte en skole.

- Selv om unge måske umiddelbart ikke tror, at politik lige er noget for dem, så har det stor betydning for dem at se, at den indsats de gør, gør en forskel, fortæller Jens Christian Nielsen, og peger også på, at SFU har formået at tiltrække mange forskellige unge.

- Hvor DSU stadigvæk er de dygtige unge gymnasieelever, der læser statskundskab efterfølgende, har SFU fat i en bredere gruppe af unge, fortæller Jens Christian Nielsen.

Det passer godt på det billede af de unge i SFU Tønder. Ifølge Nathalie Tobiesen Schmidt er medlemskaren en broget flok af både folkeskoleelever, gymnasieelever og folk fra teknisk skole.

- Det her er ikke en gymnasieklub. Det gør vi enormt meget ud af. Måske er det derfor, vi er blevet så mange hernede, konstaterer hun. ■

OM CEFU'S FORSKNING

Unge og demokrati

Vi forsker i unges motivation og incitamenter i relation til demokratisk deltagelse og integration i foreningsliv, civilsamfund og demokrati. Hvilke tanker gør unge sig om deltagelse i samfundsliv og demokrati? Hvad ønsker de at få indflydelse på? Og hvilke muligheder oplever de for det i deres hverdag, de institutioner som de indgår i og den omverden, de er en del af?

SFU'S MEDLEMSSUCCES

I 2004 var der 1330 SFU'ere på landsplan.

I 2009 var tallet mere end fordoblet til i alt 3200.

Kilde: SFU

EKSEMPLER PÅ CEFU'S FORSKNING

2002: "Verdensborger i Danmark"

Et demokrati- og grundlovsprojekt gennemført på en del af landets efterskoler i efteråret 2001. Ideen var at give eleverne mulighed for at forholde sig til, hvilket samfund de i fremtiden gerne vil leve i. Det var drømmene, der skulle frem. Visionerne for det samfund, de unge er borgere i. Rapporten giver et øjebliksbillede af de unges forestillinger om demokrati og deres bud på en revision af den nuværende grundlov.

2004: Ungdom og foreningsliv. Nye tider – nye foreningsformer?

Den første større systematiske undersøgelse af, hvorfor moderne unge vender ryggen til det hæderkronede danske foreningsliv. Eller gør de nu også det? Og hvad skal der til for at modvirke det? De tre CEFU-medlemmer Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF), Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI) og Danmarks Idræts Forbund (DIF) tog initiativ til projektet, der også modtog økonomisk støtte fra Kulturministeriets IdrætsForskningsudvalg (KIF).

Konkrete svar på et konkret spørgsmål. SFU's nationale skolestartskampagne i 2009 satte fokus på, hvad borgere og især de unge vil have lavet om i kommunerne. SFU Tønders formand, Nathalie Tobiesen Schmidt, var selv på gaden - her som nr. 2 fra venstre.

CeFU's seneste bog udkommer i marts 2010 i forbindelse med en jubilæumskonference, hvor unges mistrivsel er sat på dagsordenen.

Den usynlige mistrivsel

Ny bog fra Center for Ungdomsforskning viser et øget fokus på den store gråzone af unge, der ikke trives. I et stærkt individualiseret samfund er de unge blevet 'diskrete problembærere', der kan gøre det vanskeligt for f.eks. lærere at genkende symptomerne på mistrivsel. Samtidig savner lærerne konkrete redskaber til at tackle de unge med ondt i livet.

TEKST: NANA TOFT ILLUSTRATION: IDA BALSLEV-OLESEN

Det er historien om pigen, der skærer i sig selv, fordi smerten for en lille stund får hende til at glemme, at livet kan være svært. Og det er historien om drengen, der konstant er til stede på mødesteder på internettet, men ellers lever sit liv i dyb ensomhed. Det kan også være pigen, der overspiser, fordi hun føler sig voldsomt presset i gymnasiet og ikke lever op til sine egne forventninger.

Fælles for alle historierne er, at de unge ikke har en egentlig diagnose. Men de har det alligevel mere end almindeligt svært. Og sådan er der mange unge, der har det. Det viser en ny bog fra Center for Ungdomsforskning, der sætter spot på den store gråzone af unge med ondt i livet.

- Problemet med den her gråzone er, at mange af de unge vender problemerne mod sig selv. Hvor vi i gamle dage var tilbøjelige til at sige: "Det er samfundet skyld", så er det nye ved denne her generation, at de anklager sig selv og bliver dermed flove og skamfulde, forklarer Niels Ulrik Sørensen, lektor, ph.d. og forsker ved Center for Ungdomsforskning.

- De unge er såkaldte 'diskrete problembærere', som ungdomspsykologen Ida Koch har kaldt dem, hvilket gør det meget svært for de voksne at få øje på denne her ellers ret voldsomme mistrivsel. Så ambitionen med bogen er også at vise, hvad symptomerne kan være og ikke mindst give nogle konkrete redskaber til at tackle de unges mistrivsel, siger Niels Ulrik Sørensen.

Savner konkrete redskaber

Mikkel Harder Sørensen har i syv år arbejdet som gymnasielærer på Københavns åbne Gymnasium i Valby, og han nikker genkendende til mistrivsel blandt unge. Udover at han i sit lærerteam opmærksomt følger og diskuterer hvert enkelt elev, har skolen også en mentorordning, hvor Mikkel Harder Sørensen har fungeret som mentor for tre af skolens elever, der havde det svært.

- Jeg kan ikke gå i detaljer omkring mine mentees, men de har på forskellig vis haft det rigtig svært. Her har det været min opgave at følge dem mere intenst end andre elever. Det var blandt andet noget med at ringe til dem klokken syv om morgenen og få dem op og hen på skolen. Det er jeg ret overbevist om er med til at fastholde nogle af de her unge, der ellers ville være droppet ud, forklarer Mikkel Harder Sørensen.

Mikkel Harder Sørensen fortæller samtidig, at han ingen formel uddannelse har i det at være mentor. Kun stor lyst. Og at han godt kunne bruge flere konkrete redskaber til at tackle denne her gruppe af unge.

Ind imellem får man jo lyst til at tage dem med hjem og passe på dem

(Mikkel Harder Sørensen, gymnasielærer)

- Man vil enormt gerne hjælpe de her unge, så det kan være dybt frustrerende at stå dér som lærer med en følelse af afmagt. Ind i mellem får man jo lyst til at tage dem med hjem og passe på dem. Men samtidig prøver jeg at være opmærksom på ikke at overskride grænsen for, hvad jeg kan professionelt. Jeg er gymnasielærer – ikke psykolog, pointerer Mikkel Harder Sørensen.

Bør løfte i fællesskab

På Center for Ungdomsforskning er det da heller ikke intentionen, at bogen skal pålægge gymnasielærerne – og voksenverdenen omkring de unge generelt – et ansvar alene, og Niels Ulrik Sørensen forstår godt, hvis gymnasielærere kan være forbeholdne mod at tage problemstillingen med, når man er fagperson og ansat til at få de unge til at lære noget.

- Lærerne skal ikke lege psykologer. Vi siger blot, at hvis man kan blive bedre til at læse de tegn, der er på mistrivsel, så kan man blive bedre til at sende de unge de rigtige steder hen eller sætte nogle processer i gang. Svaret for unges trivsel er ikke et ansvar, vi pålægger lærere eller forældre specifikt, men det er et ansvar, vi bør løfte i fællesskab, for forskningen tyder på, at unge ikke nødvendigvis kan løfte det selv. Og så bliver konsekvensen jo, at de unge falder ved siden af, siger Niels Ulrik Sørensen, der samtidig understreger, at "det er vores nuværende samfundsstruktur ikke indrettet til".

OM CEFU'S FORSKNING

Unge og marginalisering

I det moderne samfund skabes konstant nye vindere og tabere. Samtidigt følger unges marginalisering samme mekanismer som altid og er dermed også et spejl på den samfundsmæssige ulighed både økonomisk, socialt, fysisk og kulturelt. CeFU ser det som sin opgave at forske i uligheden blandt unge og de sorteringsmekanismer, der i det moderne samfund gør sig gældende i forhold til, hvem der har mulighed for at klare sig, og hvem der befinder sig i risikozonen.

> - Vores samfund er indrettet til at tage hånd om de virkelig syge. Dem med diagnoser. Det efterlader mange af de unge i den her gråzone helt uden hjælp. De er overladt til at gå med problemerne selv – med mindre vi griber dem, siger han.

Mikkel Harder Sørensen fortæller, at han i løbet af sine syv år som gymnasielærer – alle på Københavns åbne Gymnasium – føler, at han er blevet bedre til at være opmærksom på sine elever. Bedre til at have føling med dem som individer. Alligevel er det tit, at eleverne selv kommer og fortæller, hvis nogen eller noget går dem på. Eller også opdager Mikkel Harder Sørensen det til elevsamtalerne.

- Det kan være svært for mig at opdage, at der er noget galt i hverdagen. I hvert fald i den tidlige fase; før det bliver et problem. Men i elevsamtaler, hvor man spørger ind til lektievaner eller studievevaner, her kan det tit komme frem, fortæller Mikkel Harder Sørensen.

Et kig bag facaden

Han peger på højt fravær og lave karakterer som symptomer på, at der er noget galt. Alligevel skal man ikke stirre sig blind og tro, alt er godt, selv om karaktergennemsnittet er imponerende højt.

- Jeg havde en elevsamtale med en af de her lidt mere stille elever, der fik gode karakterer og ikke havde noget fravær. Det viste sig, at eleven havde voldsomme psykiske problemer. Så selv om man kommer til alle sine timer, kan man altså godt have det virkelig ringe. Så systemet er altså kun til en vis grad gearret til at

opdage, at noget er galt, siger Mikkel Harder Sørensen og understreger, at det kan være begrænset, hvad man som gymnasielærer kan gøre.

- Vi giver internt besked til lærerne om, at de skal være opmærksomme på denne her pige. Men ellers kan vi kun henvise hende til studievejlederen, der igen kan anbefale en eventuel psykolog, eller hvad der måtte være brug for, siger Mikkel Harder Sørensen.

Han fremhæver en episode sidste sommer, hvor en af studenterne kom hen til ham. Et halvt år tidligere havde eleven og Mikkel Harder Sørensen haft en længere snak efter skoletid om den ellers ret dygtige piges motivationsproblemer.

- Jeg havde glemt alt om den snak, indtil hun selv kom hen til mig den dag, hun blev student og fortalte, hvor stor en betydning, det havde haft for hende. Det overraskede mig meget. Men det viser jo, at sådan noget kan betyde en del. At man har tid til at snakke med eleverne, siger Mikkel Harder Sørensen, der dog stadig understreger dilemmaet om, hvilken rolle gymnasielæreren har i forhold til den unge.

- I Folkeskolen skal de jo være rummelige over for alle. Den behårde opfattelse er, at vi som gymnasielærere ikke har helt samme forpligtelse, fordi vi kan forvente, at de unge er studieparate. Men det er rigtig svært at vide, hvor meget man skal gå ind i det som lærer, siger Mikkel Harder Sørensen.

Mistrivslen har andre og nye udtryksformer i dag, end da vi var unge.

(Niels Ulrik Sørensen, CeFU)

Nye udtryksformer for mistrivsel

Bogen *Den svære ungdom* peger på, at mistrivsel rammer bredt. Der kan være en tendens til, at unge fra mere belastede hjem kan have sværere ved at tackle, at livet gør ondt, og at tendensen derfor kan have en social slagside. Noget, der synes at gøre en forskel, er et godt forhold til forældrene.

Dog er det også en afgørende faktor, at mange voksne ikke kan genkende symptomerne på mistrivsel fra sig selv.

- Mistrivslen har andre og nye udtryksformer i dag, end da vi var unge. Det er altså ikke alle tegn, vi kan genkende fra os selv. På godt og ondt er der kommet et stigende fokus på individet. Den individuelle orientering præger også mistrivslen. Derfor ser vi f.eks. flere tilfælde af cutting og vækst i antallet af spiseforstyrrelser. Og det gør det som sagt til en stor udfordring. Både for de unge og for de voksne, der til dels ikke forstår de unge, siger Niels Ulrik Sørensen og tilføjer:

- Vi vil gerne øge fokus på denne her store gråzone af unge med ondt i livet. Ellers kommer de til at gå alene med deres problemer, og det er ikke befordrende – for nogen. ■

LÆS MERE

Center for Ungdomsforskning lancerer i forbindelse med sit 10-års jubilæum bogen *Den svære ungdom – 10 eksperter om unges trivsel og mistrivsel*. Her belyses 10 sider af den store gråzone af unge, der ikke trives. Alle eksperterne kommer med bud på, hvordan voksenverdenen kan hjælpe de unge med at vende mistrivsel til trivsel. Emnerne spænder vidt – fra ensomhed, cutting og selvmordstanker til spiseforstyrrelser, mobning og ludomani.

Bogen indeholder en lang række konkrete råd og anbefalinger. Projektet er finansieret af Egmontfonden, og bogen udkommer på Hans Reitzels Forlag 24. marts 2010.

EKSEMPLER PÅ CEFU'S FORSKNING

2004 Udsatte unge, aktivering og uddannelse – dømt til individualisering

Allerede i udgangspunktet er individualiseringen med til at vanskeliggøre spørgsmålet om, hvilke unge der tilhører den såkaldte "restgruppe". Det er ikke som for år tilbage, hvor man i grove træk kunne finde frem til "restgruppen" ved at se på afgrænsede grupper som de ufaglærte og de arbejdsløse. I dag kan unge der af den ene eller anden grund er "udsatte" meget vel gemme sig i det ordinære uddannelsessystem og på arbejdsmarkedet på grund af den øgede individualisering, den enorme bevægelighed og de mange sammenhænge, der umiddelbart er gjort tilgængelige for alle unge.

2007 De "måske egnede" unge på erhvervsuddannelserne – en undersøgelse om frafald og fastholdelse

Undersøgelsen handler om den særlige indsats, der er brug for i disse år for at kunne integrere en stadig større andel 'udsatte' elever i erhvervsuddannelserne. Erhvervsuddannelserne står over for den pædagogisk udfordrende opgave at integrere og fastholde unge, som på mange forskellige måder ikke uden videre glider ind i de eksisterende strukturer, læringsmiljøer, sociale fællesskaber osv. Der er tale om mange forskellige unge, der af mange forskellige grunde har trivselproblemer undervejs gennem deres uddannelse, og som derfor risikerer at falde fra, inden de får afsluttet deres ungdomsuddannelse.

2009 Nydanske mønsterbrydere – 100 gode historier

Projektet stiller skarpt på de etniske minoritetsunge, som bryder barrierer og negativ social arv. Formålet er dels at identificere, beskrive og analysere mønsterbrud og social mobilitet, dels at udvikle sensitive analytiske instrumenter, som muliggør en differentierende tilgang. Derudover vil undersøgelsen opstille forslag til praksistiltag. Undersøgelsen udarbejdes i et samarbejde med Trygfonden.

Æh, bæh bussemand

Mobning i gymnasiet er langt mere subtil, end vi kender den i folkeskolen, og det handler især om at blive udstødt fra det sociale fællesskab. Den mere indirekte facon gør det svært for gymnasielærere at afkode, når noget er galt. – Gymnasielærere skal blive bedre til at se og skabe klasserne som små økosystemer, hvor alle er afhængige af hinanden, siger mobbeforsker.

TEKST: NANA TOFT FOTO: PRIVAT

"Æh, bæh, bussemand. Nu gir' vi dig buksevand".
"Æv, dig kan jeg ikke lide. Du lugter". "Ad, du er megagrim og dum".

Sådan foregår det måske, når Emil på 11 år mobber en af sine klassekammerater i 6.B.

Men sådan foregår det på ingen måde, når der bliver mobbet blandt gymnasielærere i 1.X. Her er der tale om et langt mere raffineret spil. Og det kan gøre det svært for gymnasielærere at afkode. Det siger Ph.d.-studerende, cand.jur. og antimobbe-inspirator Helle Rabøl Hansen, der er aktuell med et af de ti kapitler i bogen *Den svære ungdom*, som Center for Ungdomsforskning står bag, og som udgives d. 24. marts i år.

Hvordan adskiller mobning i gymnasiet sig fra den i folkeskolen?

- Mobning i gymnasiet har ikke den der barnlige fremtoning. Det er mere raffineret. Forstået på den måde, at der ikke nødvendigvis står nogen i skolegården og vrænger af dig. Gymnasieelever, der er udsat for mobning, bliver snarere ignoreret. De bliver ikke inviteret til fester organiseret uden for skoletid. De bliver systematisk undgået i gruppearbejde, og de bliver skubbet ud af de elektroniske cirkler som chat og mobiltelefoni, som er vigtige sociale markører i gymnasiet, siger Helle Rabøl Hansen.

Hvorfor er udtrykket mere raffineret?

- Fordi de unge godt ved, at det strider med almindelig moral om, at man skal være sød og venlig. Der er en voksenbevidsthed, der gør, at man godt ved, man ikke kan kalde folk en "fucking abe". Men lysten til at mobbe kan være der alligevel.

Hvilke symptomer skal man være opmærksom på?

- Der er ikke en særlig model for, hvordan mobning ser ud. Men man bør kigge efter, om der er ensomme i klassen. Det er en detektor på, at der er noget galt. Ensomhed er et kæmpemæssigt overset problem – også i gymnasierne – og konsekvenserne er jo sivning. De forsvinder. Drop out er en reel konsekvens af, at det sociale ikke fungerer. At vi ikke tager os nok af hinanden.

Mobning er en form for fællesskab, der lever af, at nogen ikke er med.

(Helle Rabøl Hansen)

Det her begreb "belonging" – at man føler man hører til – er et kernebegreb. Det måler den sociale temperatur. De, der har et stærkt socialt netværk udenfor gymnasiet, skal nok klare sig. Men de fleste har jo et fuldt ungdomsliv i gymnasiet. Det er en utrolig vigtig, social platform. Og det undervurderer lærerne. Især i gymnasiet. Også fordi de unge ikke brokker sig højlydt over mobningen. Det er forbundet med stor skam. At man ikke trives, bliver opfattet som et privat problem. Jeg savner faktisk, at de unge brokker sig lidt mere. At det bliver gjort legitimt.

Hvad er konsekvenserne af mobning?

- Udover at de unge dropper ud, er konsekvensen dyb indadvendthed. At man opgiver det sociale og i stedet satser på at være til i verden på en anden måde. Man går ind i sig selv og eksisterer ikke i andres øjne. Man kan også blive den typiske professor-type, der får accepten gennem sine karakterer.

Hvordan skal man tackle det som lærer?

- Man skal ikke undervurdere dialogen. Jeg taler ikke om klassemøder, men dialogen om klasesammenhold. Læreren bør, når han møder 1. X første gang, starte en fælles snak omkring dét at være en del af en klasse. At man er en del af et økosystem, hvor alle er afhængige af hinanden. Det skal ikke kun være elevernes ansvar. Lærerne bør skabe rammerne for, at den fællesskabsfølelse opstår og bevares. Det kunne for eksempel være ved at sætte ord på, hvad det betyder at være og have en klassekammerat. At vi alle sammen har en social forpligtelse til at udfordre ensomhed. Man skal være opsøgende. "Vi'et" skal være inviterende. Det lyder banalt, men set fra elevens perspektiv gør det en kæmpe forskel, at man er opsøgende. Vi kan ikke forvente, at de unge klarer det hele selv.

Hvor stort er omfanget af mobning?

- Der er ikke gennemført omfattende undersøgelser på gymnasieniveau, men alle mobbeforskere er enige om, at der er mobning på gymnasierne i et vist omfang. Det viser de casesstudier, vi har lavet også. Der er også enkelte gymnasier, der har mobbepolitikker. Men her ser det ud til, at de begår samme fejl som nogle grundskoler også gør: De truer med karantæne og straf. Og det er altså en børnesygdom i interventions-

Helle Rabøl Hansen, antimobbe-inspirator og Ph.d.-studerende, opfordrer lærere og andre voksne til at skabe gode fællesskaber, hvor alle er afhængige af hinanden.

politikken mod mobning. Hensigten er god, men vi kan slet ikke dokumentere, at straf reducerer problemet. Det er udelukkende en symptombehandling. Vi bør tværtimod fokusere på forebyggelse.

Hvad skal lærerne især kigge efter?

- Indvielsesritualerne. De bliver let sorteringsritualer. Rusture er én lang ritual-leg, hvor eleverne laver sociale markeringslege. Prøvelser på, hvor modig man er, hvor meget man er midtpunkt, hvor seksualiseret man er, og hvor meget man går til grænsen. Her er det vigtigt, at man som lærer har været med til at skabe vilkår for en god social binding eleverne imellem. For hensigten med de her ture er jo at blive rystet sammen – ikke udskilt. Og alt for mange af de her ritualer er ydmygelsesritualer. Og det kan nemt gå galt. >

Jeg savner faktisk, at de unge brokker sig lidt mere. At det bliver gjort legitimt

(Helle Rabøl Hansen)

> Hvornår er man et potentielt mobbeoffer?

- Det er et vigtigt spørgsmål. Men faktisk afspejler det også et af problemerne ved mobning: At nogen har potentiale. Jeg vil hellere vende det om og sige: Hvad er det for klasser, hvor man kan være i risiko for at blive mobbet? Der er nogle klasser, hvor det ikke er lykkedes at skabe et fællesskab, og her kan de uformelle fællesskaber tage over. Og mobning er en form for fællesskab, der lever af, at nogen ikke er med.

Har lærerne tilstrækkelig med viden?

- Nej. Denne her viden om mobning som en social dynamik er jo ny viden. Det tager tid, før den sætter sig aftryk i f.eks. et pædagogikum. Derfor er det et vidensområde, der endnu ikke er transporteret ud til underviserne. Men det burde være grundviden, som alle blev undervist i. ■

HVORDAN KAN VOKSNE HJÆLPE?

- Voksne er "betingelsespersoner" – de er med til at skabe de rammer, der skal til for at få klassen til at fungere. Det ansvar skal de voksne være sig bevidste og være bidragende til at skabe små velfungerende økosystemer i klasserne, hvor der er tænkt på hver enkelt elev. Det gør en stor forskel, at man som voksen prioriterer at skabe muligheder for, at klassen bliver rystet sammen.

- Det handler ikke om at skabe et konfliktløst rum, men om ikke at tillade skabelsen af dårlig livskvalitet.

(Kilde: Helle Rabøl Hansen)

MOBNING – IFØLGE HELLE RABØL HANSEN

Som fænomen

- Mobning opstår i formelle, sociale sammenhænge mellem ligestillede i et miljø, hvor man har et tilhørsforhold. F.eks. i en gymnasieklasse, en folkeskoleklasse eller på en arbejdsplads. Pointen er, at mobning foregår i miljøer blandt folk, man ikke selv har valgt. Man er midt i miljøet, men ikke en del af fællesskabet.

- Mobning er således ikke et fænomen, der eksisterer i f.eks. familien, hvor der måske snarere kan være tale om blandt andet chikane.

- Mobning er ikke forbeholdt børn eller unge. Det er frem for alt et kulturspørgsmål.

Årsager

- Mobning gror, hvor der er et intolerant miljø. Hvor man ikke som f.eks. gymnasieklasse samles om læring og et reelt fællesskab.

- Hvis der ikke skabes et reelt fællesskab, er der risiko for, at der skabes en mobbeklasse, da eleverne i så tilfælde selv vil udfylde behovet for fællesskab. Mobning er nemlig ikke per definition asocial. Jo, for offeret, men det er et udtryk for et socialt behov: En 'longing for belonging' – et behov for at "høre til".

Konsekvenser

- Det er dokumenteret, at ofre til mobning lever et meget ringe socialt liv. Livskvaliteten er truet på de mest basale områder som f.eks. følelsen af at være bidragende og deltagende i livet. Ofrene er ramt på deres fundamentale tryghedsfølelse og er mere syge end andre, der ikke bliver mobbet. De rammes på sjæl og legeme.

- En overset konsekvens er den kollektive konsekvens. At vi, der ikke direkte er ramt af mobning, men som er med, lærer at begå os i en kultur, hvor det giver mening, at ikke alle er med: Man accepterer, at nogen har det dårligt, finder på undskyldninger – "hun er en fessortype", "hun er også mærkelig" osv. – der er med til at legitimere, at man gør noget amoralsk.

Fremtidens træner er social

Danmarks Idræts-Forbund er ved at lægge sidste hånd på et nyt masterclass-netværk og en tillægsuddannelse til den eksisterende træneruddannelse. Fælles for begge initiativer er, at fokus er lagt på trænerens sociale og menneskelige kompetencer. For unge i dag vil ses, høres og spørges for fortsat at have lyst til idrætslivet.

TEKST: NANA TOFT FOTO: PRIVAT OG BJARNE O. CHRISTENSEN, VKKC

- Jeg havde et tvillingepar, der mistede deres mor i december. De ringede til mig, og vi mødtes og snakkede sammen. De bad mig om hjælp til at komme videre. Pigen havde brug for at komme mere i klubben og på den måde arbejde sig ud af sin sorg, mens drengen havde et større behov for at fokusere på sin skole. Vi lavede en helt konkret plan for dem og deres liv – sammen.

Christian Grau er cheftrener i Vallensbæk kraftcenter for Dansk Kano- og Kajakforbund, og ifølge ham bruger han "sindssygt meget" tid på at fokusere på den del af trænerjobbet, der ikke handler om det idrætsfaglige, men tværtimod om, hvordan man får de unge ind under huden og lærer dem at kende, også som privatpersoner: Hvordan har de det i deres familie? Hvordan går det i skolen? Hvad går de og tumler med? >

> Det hele menneske

Og spørger man Danmarks Idræts-Forbund, DIF, er det de sociale og menneskelige kompetencer, der i fremtiden skal karakterisere "den moderne træner", som de kalder ham. For det er den type træner, der skal forhindre, at idrætslivet mister de 12-19-årige, der ellers falder fra i stor stil. Og har gjort det længe.

- Vores erfaringer viser, at træneren er en helt central figur, når det kommer til, hvorvidt de unge dropper ud eller fortsætter i foreningen, når de er blevet teenagere. De unge vil gerne føle sig set og hørt og på den måde føle sig velkomne i fællesskabet, fortæller konsulent i DIF Helle Carlsen.

- Fra træneres side har der været en tendens til at fokusere på det idrætsfaglige. Men her mener vi, at der skal mere fokus på den mere empatiske side af trænerrollen. Det handler om, at vi skal se de unge som hele mennesker. Alt fortæller os, at det har afgørende indflydelse på, om de fortsætter eller ej, siger Helle Carlsen, der af samme årsag er en af initiativtagerne bag et nyt masterclass-netværk og en ny tillægsuddannelse til træneruddannelsen. Fælles for initiativerne er, at de fokuserer på at udvikle trænerens sociale og menneskelige kompetencer.

Det handler jo om at se sejre på mange niveauer.

(Helle Carlsen, DIF)

Både masterclass-netværket og tillægsuddannelsen er et led i DIF's 3-årige ungdomssatsning, som nu kører på sit sidste år. Begge tiltag er fortsat på tegnebrættet, og planen er, at de iværksættes med start i sommeren 2010.

Ind bag idrætsfacaden

Masterclass-netværket er tænkt som et netværk af 6-8 ungdomstrænere, der enten bliver håndplukket af specialforbundene eller annonceret efter bredt blandt foreningerne for på den måde at gøre projektet synligt. Det væsentligste er, at trænerne kan rumme de unge.

- Deres livsholdning skal være, at de som træner arbejder med 'det hele menneske'. At man har den her evne til at læse de unge – bag deres idrætsfacade, siger Helle Carlsen, der samtidig forklarer, at man fra DIF's side vil "vråde al relevant viden ud af det her netværk".

Netværket skal også bruges, når et nyt tillægsmodul til træneruddannelserne – der specifikt retter sig mod at fastholde unge i breddeidrætten – skal udarbejdes. For ifølge Helle Carlsen er der ikke synderlig stor krise i eliteidrætten: Her er både udøvere og trænerne nok. Det halter mere, når det handler om unge og ikke mindst trænerne på 2. og 3. hold.

- Vi vil gerne skabe en anden holdning hos trænerne og få klubberne til at prioritere 2. holdene lige så højt som 1. holdene. Hvis du kun fokuserer på førsteholdene og på resultaterne, bliver klubberne fattige på sigt. Her skal vi give 2. og 3. hold gode oplevelser, og vi skal ændre holdningen hos trænerne fra at gå efter pokalerne og medaljerne. Det handler jo om at se sejre på mange niveauer, siger Helle Carlsen.

Spørg de unge

Selv om Christian Grau har arbejdet – og stadig arbejder – meget med eliten blandt unge i Dansk Kano- og Kajakforbund, er hans kongstanke koncentreret om "det hele menneske".

- Hvis vi skal lykkes, så skal vi lykkes socialt. Hvis vi vil fastholde de unge, så skal vi som træner tilbyde dem noget, de ikke får andre steder. Og det er altså den sociale dimension, fastslår Christian Grau, der fortæller, at han på et år har talt 420 timer i telefon og sendt små 20.000 SMS'er i forbindelse med sit trænerjob.

- At være træner er ikke et 9-17 job, men det giver mig stor glæde, konstaterer han.

Noget tyder på, at DIF og Christian Grau kan have fat i den lange ende. Spørger man Center for Ungdomsforskning, viser al forskning, at unge dels tænder på fleksibilitet, hvis de skal føle, at det er meningsfyldt at deltage i foreningsliv, dels er afhængige af gode rollemodeller – f.eks. i form af en empatisk og indfølelse træner.

At være træner er ikke et 9-17 job, men det giver mig stor glæde

(Christian Grau, Dansk Kano- og Kajakforbund)

- Vi var for eksempel ude og tale med 15-16-årige unge hjælpetrænere i en midtjysk idrætsforening. Ingen vidste, hvem formanden var, men alle kendte ungdomslederen. For "han spurgte hele tiden til dem", som de sagde. Ungdomslederen gik da også systematisk til værks. Han forsøgte at have en halv time med hver ung hvert halve år, hvor han både spurgte ind til deres liv, og hvordan de oplevede deres engagement i foreningen, fortæller Jens Christian Nielsen fra CeFU og tilføjer:

- Det virker, fordi det betyder meget for unge at få lov til at fortælle. Så føler de sig lagt mærke til. Dertil kommer, at foreningen får en nyttig respons om dens virke fra de unge.

Op med overliggeren

I DIF er håbet, at tillægsuddannelsen og masterclass-netværket kan sætte fokus på den nye og mere socialt kompetente træner.

- Vi håber på en debat i forbundene. At alle diskuterer: Har vi nu den rigtige træner til det her hold? Hvilke ambitioner har han? Vi håber at få fat på folk, der vil engagere sig – også på 2. og 3. holdene. Og så håber vi – og det kan godt være, at det er en anelse ambitiøst – at lægge overliggeren så højt, at vi går fra nu at have 60 % af en ungdomsårgang engageret i en idrætsforening til 65 % i 2015. Men det kræver, at DIF ikke står alene. Alle specialforbund skal på banen, lyder opfordringen fra Helle Carlsen. ■

DIF'S NYE TILTAG

Masterclass

DIF ønsker at sætte fokus på ungdomstrænerens sociale og menneskelige kompetencer. Der etableres derfor et masterclass-netværk af 6-8 formentlig håndplukkede, ungdomstrænere, der skal highlighte de kvaliteter hos træneren, som unge efterspørger. Netværket skal klæde DIF på til at beskrive en tillægsuddannelse til træneruddannelsen.

Tillægsuddannelse

En overbygning til Træner 1 eller Træner 2 uddannelsen, der udbygger de sociale og menneskelige kompetencer. Retter sig primært mod breddeidrætten, om end den også kan bruges af den træner, der arbejder med eliteorienterede udøvere.

Uddannelsen er sammensat af 4 uddannelsesmoduler á hver 24 timer.

Hvad er en god træner?

Steffen Vestergaard, 24, volleyballspiller

"De trænere, jeg synes har været de bedste, har jeg altid haft respekt for. I første omgang på grund af deres fortid som spiller eller træner. Efter noget tid har jeg fortsat haft respekt for dem, fordi de har været seriøse og nærværende ved træningen. For at få respekt skal træneren nemlig også vise interesse for de unge. Viden i sig selv er ikke nok; de skal også kunne videregive viden på den rigtige måde gennem konstruktiv, glad og seriøs dialog."

Linda Henningsen, 21, fodboldspiller

"En god træner leverer en varieret og sjov træning. Han udviser også fleksibilitet for den enkelte, der måske har mange lektier og et arbejde, men som stadig gerne vil træne. Så skal det være én, man stoler på, da træneren følger én gennem mange år. Man skal kunne komme til sin træner, hvis man f.eks. har kærestesorger, for vi er jo unge mennesker, og det må man ikke glemme, selv om der skal trænes."

Sebastian Olsen, 21 år, sejler

"For mig er en god træner én, der altid kommer glad og velforberedt til dagens træning. Vores træner prøver at give os et medansvar, så vi føler, at vi har indflydelse i klubben. Og det gør, at vi har et rigtig godt fællesskab mellem trænere og sportsudøvere. En anden vigtig ting ved en god træner er, at han eller hun er troværdig. Hvis ens hverdag er noget møg, så ved man, at der er en, man kan snakke med."

Frida Carlsen, 16 år, håndboldspiller

"En god træner er én, der er engageret i holdet og holdets udvikling, uden at det går over gevind. Forstået på den måde, at træneren stadig skal have for øje, at man ikke kun går for at vinde, men at det også skal sjovt og socialt. Kort sagt er en god træner en træner, der kan finde balancen mellem sjov og alvor, og som virkelig brænder for holdet."

DE LEVENDE HJØRNESTEN

Center for Ungdomsforskning er en organisme, der består af mere end den umiddelbart synlige del med forskere, administrative medarbejdere og lokaler på Danmarks Pædagogiske Universitets-skole. Nedenunder – som et levende fundament – står Foreningen Center for Ungdomsforskning, hvis medlemmer spiller en meget aktiv og betydningsfuld rolle.

Foreningen er en kreds af danske institutioner, organisationer og virksomheder. Gennem medlemskab af Foreningen Center for Ungdomsforskning repræsenterer de vigtige interesser i forhold til de unge og er samtidig demokratisk grundlag for forskningscentret. Medlemmerne fungerer som sparringspartnere i prioriteringen af centrets forskning, de deltager i diskussionen af nye initiativer og aktiviteter og præsenteres løbende for de nyeste resultater og tendenser inden for ungdomsforskningen.

Ved indgangen til 2010 består foreningen af 25 medlemmer:

- Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL)
- Danmarks Idræts-Forbund (DIF)
- Dansk Metal
- Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF)
- Dansk Folkeoplysnings Samråd
- Danske Gymnastik- & Idrætsforeninger (DGI)
- EUC Ringsted og Handelsskole Syd
- Forsvarets Personeltjeneste
- Frie Kostskolers Fællesråd
- Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF)
- GODA – Foreningen Gode Alkoholdninger
- Gymnasieskolernes Lærerforening (GL)
- HK/Danmark
- Integrationsministeriet
- Københavns Kommune, Uddannelses- og Ungdomsforvaltning
- Københavns Tekniske Skole
- Lederforeningen af VUC
- Rigspolitiet
- Socialministeriet
- Trygfonden
- Undervisningsministeriet
- UU Region København
- UU Region Nordjylland
- UU Region Sjælland
- UU Netværk 9

Vi er altid interesserede i nye medlemmer.

Læs mere om medlemskab på www.cefu.dk

Center for Ungdomsforskning

Tuborgvej 164, 2400 København NV · Tlf: 8888 9074 · Fax: 8888 9707 · www.cefu.dk

Om CeFU

Center for Ungdomsforskning (CeFU) er et forskningscenter på Institut for læring på Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet. Vi påtager os mange slags opgaver og modtager gerne henvendelser fra alle, der interesserer sig for ungdomsforskning. Hvis det passer ind i vores profil, kan vi igangsætte både smalle målrettede undersøgelser og større undersøgelser af almen interesse.

CeFU har en forening bag sig – Foreningen Center for Ungdomsforskning – med repræsentanter fra erhvervslevet, interesseorganisationer og offentlige institutioner. Foreningen sikrer CeFU en forankring i samfundet, hvilket er afgørende for vores forskning.

For yderligere oplysninger se www.cefu.dk